„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr

Ніва

№ 25 (121) БЕЛАСТОК, 22 ЧЭРВЕНЯ 1958 г. ГОД III

Сустрэчы з Рыгорам Раманавічам ўсе мы чакалі з вялікім хваляваннем...

НА РАДЗІМЕ

13 чэрвеня, у пятніцу вечарам, прыязджае ў Беласток Акадэмічная Капела Рыгора Шырмы з Мінска! Перад заходам сонца ў вестыбюлі гасцініцы групкі людзей — афіцыяльных асоб і даўных знаёмых. Нецярплівае чаканне. Раптам тэлеграма — хор Шырмы прыедзе аж над ранам!

Субота — непарушная сонечная пагода. Гэтая раніца дала хвалюючае ўсведамленне, што доўгачаканыя госці ўжо ў нас, у Беластоку. У горадзе, дзе 18 год таму назад адбылося ўрачыстае нараджэнне славутай цяпер капелы.

У 19 гадзін першы канцэрт. Тым разам наша публіка аказалася надзвычай пунктуальнай — надоўга перад канцэртам вялікая зала «Ягелёніі» па вул. Юравецкай запоўнілася нецярплівымі гледачамі. Добра зрабілі гаспадары імпрэзы, што за кулісы не пускалі людзей. Такім чынам, не дапусцілі да мітусні, балагану. Нарэшце! На сцэне 80-асабовая Акадэмічная Капела. Першыя мелодыі і першыя гарачыя «ліпкія бісы». З прычыны такой «начэпнасці» публікі гасцям давялося пашырыць сваю праграму. Прыехалі людзі з аддаленых аколіц Беласточчыны. Са здзіўленнем і адначасова невыказным захапленнем пачулі свае добра вядомыя народныя песні ў сапраўды мастацка велічным выкананні. Для прыкладу, песня «Ой, у полі вярба» запісана і апрацавана Рыгорам Шырмай ў Страшаве пад Гарадком, яшчэ ў часе сваіх вандровак ў міжваенныя гады.

Канферанс'е аб'явіў — «Канцэрт закончаны». Ніхто не ўстае з месц. Па зале коціцца хваля апладысментаў. «Біс!!!» Нічога не зробіш, канцэрт прадаўжаецца яшчэ на 15 мінут.

Перад «Ягелёніяй» шарэнга аўтобусаў, якімі артысты ад'едуць у гасцініцу. Машыны заняволены «брукам» галоў. Асаблівыя сустрэчы ў разгары. «Бывайце здаровы»! «Усяго добрага!», «Да спаткання»! — развітанням няма канца.

Нядзельны канцэрт — гэта прадаўжэнне «бісаў». Чуць не пасля кожнай песні букеты кветак. Салістаў — Міхася Шуманскага і Васіля Юневіча публіка не выпусціла са сцэны. Апрача праграмных «Зоркі Венеры» і «Лясной песні» давялося спяваць дадаткова.

Рыгор Раманавіч Шырма — мастацкі кіраўнік капелы і народны артыст СССР — у выступленні да публікі, між іншым, сказаў:«—Песня —гэта душа народа. Кожны народ мае сваю глыбокую культуру. Менавіта, песняй беларускія артысты хочуць здабыць у Польшчы сяброў, хочуць як найбольш зблізіць з сабою два суседнія братнія народы».

Рэпертуар капелы быў вельмі багаты і match разнастайны. Выконваліся беларускія, рускія, украінскія, польскія і венгерскія песні. На ўзроўні дасканаласці выканана творы ўсходне і заходнееўрапейскіх класікаў.

У панядзелак, у 10 гадзін 15 мін. Дзяржаўная Акадэмічная Харавая Капела Беларускай Рэспублікі выехала з Беластока на гастролі па гарадах Польшчы.

«Жадаем Вам поспехаў, Сябры!»

С. ЯНОВІЧ

...«Песня — гэта душа народа»... — гаварыў падчас сустрэчы Рыгор Раманавіч.

Беларускі вызваленчы рух ва ўспамінах

Аддзел гісторыі партыі пры Цэнтральным Камітэце Польскай Аб'еднанай Рабочай партыі ўтварыў Камісію па апрацоўцы ўспамінаў аб Комуністычнай партыі Заходняй Беларусі, Грамадзе і Таварыстве Беларускай Школы. У склад Камісіі ўвайшлі ўдзельнікі тагачаснага беларускага вызваленчага руху. Узначальвае Камісію былы член КПЗБ — Ф. Каравацкі.

В. Ш.

РЫГОР ШЫРМА ў «НІВЕ»

Мы, у рэдакцыі, ведалі Рыгора Раманавіча Шырму. Праўда, не асабіста і не з канцэртных выступленняў, але толькі са здымак, радыё, пласцінак і расказаў тых, якія добра памятаюць яго яшчэ з часоў санацыі. Сустрэчы з ім усе чакалі з вялікім хваляваннем. Было вядома, што Рыгор Раманавіч наведае нашу рэдакцыю.

У пакой, дзе мы сабраліся, увайшоў паволі і як-бы нясмела. Сваімі ўдумнымі сівымі вачыма паглядзеў на сабраўшыхся і ўсміхаючыся пачаў з кожным вітацца. Словы прывітання. Выступае Рыгор Раманавіч. Аб чым-жа скажа як не аб песні, з якой сэрцам і душою звязаўся назаўсёды. Не, нельга сваімі словамі перадаць усё хараство песні, глыбіню пачуццяў «душы» народа. Высокае і хвалюючае. Рыгор Раманавіч ўспамінаў, як са скрыпкай пад пахаю вандраваў па Беласточчыне, ад вёскі да вёскі, збіраючы песні — народныя песні. Пяшчанікі, Страшава, Гарадок, Тапілец — вёскі добра знаёмыя Рыгору Раманавічу. Веліч гэтай вандроўкі паўстае перад намі ва ўспамінах.

18 год таму назад паўстаў у Беластоку ансамбль песні і танца пад Яго кіраўніцтвам, які цяпер ужо пераўтварыўся ў Акадэмічную Харавую Капелу. Аб гэтым таксама ўспамінае Рыгор Шырма, гаворачы аб людзях — беластачанах, якія ад першых дзён па сёння нясуць у шырокі свет родную народную песню, музыку.

Пасля, запытанні журналістаў. Як спадабаўся Беласток? Колькі ўжо выступленняў мела капела? Які цяпер рэпертуар і г. д. Рыгор Шырма вельмі добра ведае Беласток з папярэдніх гадоў. Але сёння, як казаў, не пазнае новага аблічча горада, які моцна змяніўся, пахарашэў. Уражанне надзвычай мілае.

А аб выступленнях капелы? Да гэтага часу налічваецца іх каля 3.000! Капела наведала амаль усе саюзныя рэспублікі, выступала ў гарадах, калгасах і на заводах. Увесь Савецкі Саюз чуў беларускія песні ў класічнай апрацоўцы. Песні іншых народаў — польскія, рускія, венгерскія, чэшскія, нямецкія.

Аб выступленнях капелы, аб яе славе мог-бы яшчэ многа расказаць Рыгор Раманавіч. Не дазваляў час. Яшчэ толькі памятная здымка і час закончыць гэтую сяброўскую незабыўную сустрэчу з Рыгорам Шырмай, якая ў нас, працаўнікоў рэдакцыі, надоўга застанецца ў памяці.

тэкст і фота — А. АМІЛЬЯНОВІЧ

На заканчэнне незабыўнай сяброўскай сустрэчы яшчэ памятная здымка.

Баль выпускнікоў Беларускага ліцэя ў Бельску

Заканчэнне кожнага школьнага года ў Беларускім агульнаадукацыйным ліцэі ў Бельску адбываецца надзвычай урачыста. Аднак заўсёды найбольш урачысты характар мае развітальны вечар з выпускнікамі 11 класа. Гэтым выпускнікам быў прысвечаны баль, які адбыўся 14 чэрвеня, а дакладней кажучы, ён тады толькі распачаўся, таму, што наступнага дня адбылося яго заканчэнне.

Да гэтага знамянальнага дня рыхтавалася не толькі моладзь, якая пакідае сцены ліцэя. У падрыхтоўку да яго ўключыліся: бацькоўскі камітэт, а таксама ўсе бацькі, якія разам з усімі выпускнікамі хацелі цешыцца з падсумавання адзінаццацігадовай школьнай працы сваіх дочак і сыноў.

Падрыхтоўчай працы да балю было сапраўды вельмі многа, калі ўлічыць тое, што трэба было пасадзіць за сталом 160 асоб, а самае галоўнае, каб на гэтым стале знайшлося нешта добрае і смачнае. Да таго, каб ўсяго было вельмі многа, прычыніліся бацькі выпускнікоў ліцэя. Усе прысутныя на вечары адчувалі сябе як адна сяброўская сям'я. Апрача педагагічнага калектыву выпускнікоў і іх бацькоў за сталом знайшлося многа гасцей — прадстаўнікоў партыйных і асветных улад.

(Працяг на стар. 2)

Пленум Ваяводскага Камітэта фронта адзінства народа ў Беластоку

16 г .м. у Беластоку адбыўся пашыраны пленум Ваяводскага Камітэта фронта адзінства народа, прысвечаны абмеркаванню заданняў у падрыхтоўцы святкавання 1.000-годдзя Польшчы і пытанням змагання за мір.

У працы пленума прымалі ўдзел — І-шы сакратар Ваяводскага Камітэта ПАРП, А. Лашэвіч і старшыня Ваяводскай Рады Нарадовай Е. Попко.

Так у дакладзе старшыні Ваяводскага Камітэта фронта адзінасці народа П. Любенецкага, як і ў выступленнях дыскутантаў звярталася вялікую ўвагу на актывізацыю грамадскасці ў сувязі з набліжаючыміся святкаваннямі 1.000-годдзя Польшчы, да грамадскіх чынаў, школьнага будаўніцтва, упарадкавання гарадоў і мястэчак. Будуць таксама выданы друкам цікавыя працы аб Беласточчыне мясцовых і варшаўскіх аўтараў Між іншым плануецца выдаць працу аб дзейнасці КПЗБ і аб ўкладзе беларускага насельніцтва ў гісторыю Беласточчыны.

Пленум паклікаў Ваяводскі Камітэт святкавання 1.000-годдзя Польшчы і Ваяводскі камітэт абаронцаў міру. Між іншымі, у склад першага, ўвайшоў сакратар ГП БГ-КТ, Віктар Швед, а ў склад другога — галоўны рэдактар «Нівы», Георгі Валкавыцкі.

Беларускія радыёперадачы з Беластока на хвалі 188,2 м.

У пачатку гэтага месяца пры Польскім радыё ў Беластоку створана Рэдакцыя беларускіх радыёперадач. Ужо адбылося дзве радыёперадачы. У першай радыёперадачы, якая адбылася 13 чэрвеня г. г., пасля ўступных слоў, у якіх гаварылася аб неабходнасці беларускіх радыёперадач, быў прачытаны верш Адама Міцкевіча «Песня» ў перакладзе на беларускую мову. Далей быў паданы дзённік Беласточчыны, у якім, між іншым, гаварылася аб прыездзе ў Беласток Дзяржаўнай беларускай Акадэмічнай Капелы пад кіраўніцтвам Рыгора Раманавіча Шырмы і аб дэкалзе польскай культуры на Беларусі. На заканчэнне ў радыёперадачу была ўключана беларуская народная песня «Зорка Венера» ў выкананні акадэімчнай капелы пад кіраўніцтвам Р. Шырмы.

У другой радыёперадачы, якая адбылася 20 чэрвеня г. г., гаварылася, між іншым, аб плане разбудовы г. Беластока. Наогул радыёперадача была вельмі цікавая.

Беларускія радыёперадачы слухайце ў кожную пятніцу у 16,05 на хвалі 188.2 метраў.

Дні польскай культуры ў Беларусі

З 14 чэрвеня у Беларусі праходзяць дні польскай культуры. Дні адзначаюцца вельмі шырока. Аб маштабах мерапрыемстваў сведчыць праграма радыёвяшчання мінскага радыё ад 14 да 21 чэрвеня.

І так 14 чэрвеня былі радыёперадачы прысвечаны дням польскай культуры: польская музыка, літаратурная перадача, перадача для малодшых школьнікаў, трансляцыя ўрачыстага пасяджэння і канцэрт. 15 чэрвеня — канцэрт-нарыс «Музычная культура польскага народа», Балада №4 Шапэна. 16 чэрвеня — канцэрт Чэрны - Стэфанскай, апавяданне Б. Герца «Адвага», літаратурная перадача, радыёпастаноўка «Паланез Агінскага». 17 чэрвеня — «Крымскія санеты» С. Манюшкі. 18 чэрвеня — пераклады вершаў Тувіма, перадача аб сучасных польскіх кампазітарах, радыёкампазіцыя па баладах Міцкевіча. 19 чэрвеня — песні польскіх дзяцей, канцэртны нарыс аб ансамблях «Мазоўша» і «Шлёнск», канцэрт польскай сімфанічнай музыкі, у выкананні Беларускай Дзяржаўнай філармоніі. 20 чэрвеня — польская літаратурная хроніка, казкі польскіх пісьменнікаў, канцэрт польскай музыкі. 21 чэрвеня — польскія танцавальныя мелодыі, опера Манюшкі «Страшны двор» у выкананні Беларускага Дзяржаўнага тэатра оперы і балету.

У гэтым-жа часе ў праграме перадач мінскай студыі тэлебачання былі:

Польскі дакументальны фільм «Раніца ў Варшаве», канцэрт польскага тэлебачання, польскі навукова - папулярны фільм «Востраў птушак», фрагмент з польскай кінакамедыі «Мой скарб», трансляцыя канцэрта мастацкай самадзейнасці з Палаца прафсаюзаў, прысвечанага дням польскай культуры, польская кінокамедыя «Справа, якую трэба ўладзіць», тэлевізійны рэпартаж аб сустрэчах з Навагрудка, польскі навукова папулярны фільм «Кропля вады».

Баль выпускнікоў Беларускага ліцэя ў Бельску

(Працяг са стар. 1).

У надзвычай сардэчных словах прамовіў да сваіх выпускнікоў дырэктар Бельскага ліцэя Я. Касцюцэвіч. Звярнуўся ён да іх з просьбай, каб пакідаючы сцены ліцэя не забывалі ў будучыні пра школу, у якой вучыліся, каб не забывалі свайго народа, з якога выйшлі, каб не забывалі ўсіх тых, хто стварыў ім магчымасці вучыцца ў роднай мове і ў роднай школе.

Да самай раніцы грымела музыка і кружыліся пары ў вузкім калідоры. Нажаль ліцэй не мае ніводнай залы, у якой маглі-б адбывацца падобныя вечары. Памяшкальныя цяжкасці можа ліквідаваць у будучыні толькі пабудова новага школьнага будынка.

Цяжка было развітацца моладзі Бельскага ліцэя. Разыходзяцца дарогі сяброў, якія столькі год жылі ў адной дружнай сям'і. Аднак гэтыя дарогі вядуць да адной супольнай мэты — да стваральнай працы на карысць свайго народа, на карысць краіны, якая стварыла моладзі неабмежаваныя магчымасці ўсебаковага развіцця.

В. Ш.

Выстаўка польскай кніжкі ў Мінску

У сувязі з днямі польскай культуры на Беларусі, 11 чэрвеня г. г. у Мінску, ў залах Дзяржаўнай бібліятэкі ім. Леніна, адкрыта вялікую выстаўку польскай кніжкі.

Першы аддзел выстаўкі прысвечаны польска - савецкай дружбе.

У іншых аддзелах выстаўкі, ёсць кніжкі з галіны гісторыі Польшчы, культуры і жыцця польскага народа, а таксама кніжкі, якія адлюстроўваюць дасягненні нашай культуры ў перыяд народнай улады.

На міжнародным кірмашы ў Познані

У фабрыках Адольфа Крупа прадукуюцца... 20-тановыя лябёдкі. (Каб толькі яны заўсёды прадукаваліся, а не гарматы).

Гелікоптэр польскай вытворчасці, які ўжываецца ў санітарных мэтах.

Міжнародны агляд

Планы ўзброенай інтэрвенцыі ў Ліване

Газета «Ньюс кронікл» ад 13 чэрвеня змяшчае на першай паласе пад буйным загалоўкам паведамленне свайго назіральніка Дэвіда Уіліса аб тым, што Англія і ЗША маюць планы узброенай інтэрвенцыі ў Ліване. Гэтыя планы, піша Уіліс, былі распрацаваны тры тыдні таму назад і адобраны англійскім і амерыканскім урадамі. Яны будуць ажыццёўлены, калі становішча ў Ліване ў хуткім часе не зменіцца ў жаданым для іх напрамку.

Згодна з планам узброенай інтэрвенцыі, амерыканскі шосты флот павінен высадзіць у Бейруце трохтысячны марскі дэсант; парашутысты павінны заняць поўднёвую частку краіны. Для гэтага авіядэсанта будуць выкарыстаны англійскія стратэгічныя рэзервы на востраве Кіпр. Калі інтэрвенцыя стане неабходнай, яна будзе ажыццяўляцца пад амерыканскім камандаваннем.

Насуперак волі германскага народа

Заходнегерманскі бундэстаг большасцю галасоў урадавых партый і «вольнай дэмакратычнай партыі» адхіліў унесены сацыял-дэмакратамі праект закона аб правядзенні у ФГР усенароднага апросу аб атамным узбраенні бундэсвера.

Адхіленню законапраекта папярэднічалі досыць бурныя дэбаты. Выступіўшы ў канцы дэбатаў намеснік старшыні СДПГ Эрлер, звяртаючыся да дэпутатаў урадавай кааліцыі, заявіў, што і пасля адхілення законапраекта аб народным апросе барацьба супроць атамнага ўзбраення бундэсвера не спыніцца. Ваша адмова выслухаць думку народа, — сказаў Эрлер — паслужыць для нас яшчэ адным стымулам да таго, каб давесці да ўсведамлення народа ўсю небяспеку вашай палітыкі. СДПГ зробіць ўсё для таго, каб народ выказаў сваю думку».

Падзеі на Кіпры

Як паведамляе друк, у ноч на 8 чэрвеня турэцкае насельніцтва вострава Кіпра, падбухторанае антыгрэчаскімі нацыяналістычнымі элементамі, зрабіла пагромы у грэчаскіх кварталах Нікозіі, Фамагусты і іншых гарадоў. Вынікам гэтых пагромаў былі забітыя і раненыя. 8 чэрвеня ў Стамбуле быў арганізаваны вялікі мітынг, на якім прамоўцы выступалі супроць Грэцыі, выкрыкваючы лозунг «Падзел Кіпра ці смерць!».

Міністэрства замежных спраў Грэцыі зрабіла заяву аб тым, што ўрад Грэцыі, давеäаўшыся аб падзеях на Кіпры, даў указанне прадстаўніку Грэцыі ў НАТО, патрабаваць неадкладнага пасяджэння сталага совета НАТО, каб асудзіць гэтыя акты вандалізму з боку турак.

Як перадае агенцтва Франс Прэс, 9 чэрвеня грэчаскае насельніцтва Кіпра абвясціла на ўсім востраве ўсеагульную забастоўку ў знак пратэсту супроць нападаў на грэкаў.

Заява кіраўніцтва алжырскай Комуністычнай партыі

Кіраўніцтва алжырскай Комуністычнай партыі перадало для апублікавання ў друку заяву, у якой катэгарычна адхіляе палітыку далучэння Алжыра да Францыі, абвешчаную 4 чэрвеня ў Алжыры кіраўніком французскага урада дэ Голем.

У заяве адзначаецца, што гэта наўмыснае ігнараванне генералам дэ Голем глыбока нацыянальнага характару барацьбы алжырскага народа тлумачыцца з аднго боку, імкненнем утрымць Алжыр пад каланіяльным гнётам, а з другога боку, расісцкай пагардай да алжырскага народа з боку прадстаўнікоў імперыялістычнай буржуазіі Францыі.

Кіраўніцтва алжырскай Комуністычнай партыі зноў падкрэслівае, што «адзінае справядлівае і адпавядаючае духу часу рашэнне заключаецца ў правядзенні перагавораў з Нацыянальным фронтам вызвалення Алжыра ў мэтах спынення агню на аснове прызнання за Алжырам права на незалежнасць. У гэтым выпадку былі-б створаны умовы для мірнага і паспяховага вырашэння агульных праблем, высунутых гісторыяй перад Алжырам і Францыяй, а таксама для ўстанаўлення новых свабодных і роўнапраўных адносін паміж дзвюма краінамі».

УЛ. Л.

УРОКІ ГІСТОРЫІ

22 чэрвеня 1941 года. Гэтую дату памятаюць народы ўсяго свету. У гэты дзень узброеныя полчышчы гітлераўскай Германіі, несучы смерць мільёнам людзей, вераломна напалі на Совецкі Саюз з мэтай канчатковага знішчэння комунізма і падначалення сабе мільёнаў працоўных усяго свету.

Гэта была самая жорсткая, самая крывавая барацьба чалавецтва супроць фашысцкай пагрозы. У гэтай барацьбе загінула мноства барацьбітоў за свабоду і незалежнасць. І, хаця жорсткая барацьба закончылася поўнай перамогай міралюбівых сіл чалавецтва, хаця Совецкі Саюз аказаўся непераможнай краінай, аднак вайна пакінула свае глыбокія сляды. Мільёны загінуўшых людзей — гэта не абстрактныя паняцці, гэта сыны, дочкі, маткі і бацькі.

Родныя і сябры памятаюць іх, бо яны выбылі з іх сем'яў, бо яны з'яўляюцца ахвярамі жорсткай вайны. Маці ніколі не зможа забыць загінуўшых дзяцей, дзеці сваіх бацькоў. Вайна гэта пакінула ў іх невылячальныя раны, таму ўсё мацней гучыць іх голас з патрабаваннем спыніць падрыхтоўку новай ваеннай авантуры, якая можа мець у сучасны момант больш страшныя вынікі, чым тая, якую пачала фашысцкая Германія ў 1941 г.

Аднак не ўсіх навучыла апошняя вайна, ды й не магла яна ўсіх навучыць, бо адны гублялі родных і блізкіх, а іншыя ў гэты час атрымоўвалі барышы. Таму і сёння адны — гэта мільёны працоўных усяго свету — патрабуюць міру, другія-ж — гэта невялікая група заправіл імперыялістычнага лагера — рыхтуюць новую вайну, рыхтуюць новае знішчэнне ні ў чым не вінаватых людзей. Гэтыя заправілы ўзбройваюць Заходнюю Германію атамнай і ракетнай зброяй. Так, як і перад другой сусветнай вайною, імперыялістычныя кругі Захаду імкнуцца ў сучасны момант рушыць супроць СССР і іншых краін социялістычнага лагера, перш за ўсё Заходнюю Германію, дзе ўладу трымае большасць гітлераўскіх генералаў і палітыкаў. Аднак гісторыя другой сусветнай вайны вучыць, што небяспека з боку германскага імперыялізма не толькі датычыць СССР і краін народнай дэмакратыі, але і таго, хто ўзбройвае Заходнюю Германію. Так было ў час другой сусветнай вайны, так можа здарыцца і ў сучасны момант.

Каб не дапусціць да новай сусветнай вайны, неабходна пайсці за прыкладам СССР і ўжо ў сучасны момант спыніць выпрабаванні атамнай і вадароднай зброі, перайсці да поўнага раззбраення. Толькі тады, калі ваеннае ўзбраенне будзе перадана ў музей старажытнасці, народы свету змогуць свабодна ўздыхнуць, змогуць працаваць, не баючыся заўтрашняга дня. Гэтая мара чалавецтва зможа ажыццявіцца не па добрай волі імперыялістаў, а толькі ў выніку барацьбы працоўных за мір, у выніку аказання недавер'я тым урадам, якія распальваюць халодную вайну, імкнучысяператварыць яе ў крывавую.

Палітычныя і ваенныя дзеячы заходніх краін не павінны забываць урокаў гісторыі, асабліва апошняй вайны, у выніку якой узнік социялістычны лагер, у які ўваходзіць цэлы шэраг краін Еўропы і Азіі. Калі ў выніку першай сусветнай вайны і Кастрычніцкай рэвалюцыі ўзнікла першая ў свеце краіна Советаў, у выніку другой сусветнай вайны — социялістычны лагер, трэцяя сусветная вайна аказалася-б поўным крахам імперыялізма і перамогай такога грамадскага ладу, які не нясе смерці, бедстваў і разбурэнняў.

Народы свету ўпэўнены, што социялістычны лад пераможа таксама ў ходзе мірнага спаборніцтва социялізма з капіталізмам, што вайна, хаця яна была-б смерцю капіталізма, аднак прынесла-б страшэнныя разбурэнні і бедствы чалавецтву. Да гэтага дапусціць нельга.

УЛАДЗІМІР ЛЕБЯДЗІНСКІ

Нацыянальныя меншасці Кітая

Больш чым палову тэрыторыі Кітая, займаюць менш ці больш падобныя да кітайцаў нацыянальныя меншасці. Складаюць яны 6 працэнтаў кітайскага народа і для таго, каб усе гэтыя меншасці пералічыць, трэба было-б падаць больш чым 50 экзатычных назваў.

Самай шматлікай з'яўляецца этнаграфічная меншасць чуанг, якая налічвае каля 7 мільёнаў людзей. Іншымі больш шматлікімі групамі з'яўляюцца: манголы, тыбетцы, уігуры, мяо, уі буі, ман, карэйцы, тунг, паі і інш. Найменш лікімі з'яўляюцца народы оленчун, тулюнг, гэтсэ, пенлюнг. У паасобных гэтых нацыянальнасцях налічваецца па менш чым 5 тысяч асоб.

Пасля вызвалення, народная ўлада, улічваючы нацыянальныя асаблівасці і асаблівасці працэсу развіцця, дала нацыянальным меншасцям аўтанамічныя правы. Былі ўтвораны таксама аўтанамічныя нацыянальныя раёны. Ёсць іх, як было напісана ў тыднёвіку «Пекінг рэвісу» больш чым 80, яны розныя па велічыні і займаюць каля 99 прац. тэрыторыі населенай этнаграфічнымі меншасцямі пражываючымі ў цесных групах. У раёнах, дзе пражываюць меншасці, праведзены значныя соцыяльныя рэформы.

У Тыбеце, а таксама ў некаторых іншых акругах прынята пастанову, што ў перыяд другога (які рэалізуецца ў сучасны момант) 5-гадовага плана дэмакратычныя рэформы не будуць зусім яшчэ праведзены таму, што ўмовы, у якіх жыве народ, яшчэ не адпаведныя для гэтага.

Аб жыцці некаторых адсталых кітайскіх меншасцей пісаў карэспандэнт лонданскага «Дайлі Воркер», Алан Вінінгтон. Наведаў ён, між іншым, вёску народа ва (над бірманскай граніцай).

Жыве ў ёй 26 сем'яў і існуе 5 фармацыі структур: першабытна - абшчынны лад, нявольніцтва, феадальныя формы, капіталістычныя формы (наёмная праца) і соцыялізм (першыя эксперыментальныя сельскагаспадарчыя кааператывы).

Характэрнай рысай грамадству ва з'яўляюцца праявы прымітыўнай дэмакратыі.

Усе больш сур'ёзныя справы ўладжвае атаман вёскі, якога на пасаду выбіраюць усе жыхары, склікае нараду прадстаўнікоў насельніцтва і калі знойдзецца хоць адзін супярэчны голас — ніякая пастанова не будзе прынята. Гэта прымушае ўважліва дзейнічаць змагаючыся з нявольніцтвам, таму, што насельніцтва лаяльна адносіцца да атамана, а атаман зазвычай з'яўляецца ўласнікам нявольніцтва.

Вінінгтон інфармуе, што нявольнікі складаюць 4—5 працэнтаў нацыянальнасці ва.

Нявольнікаў здабываецца траякімі спосабамі: часцей за ўсё шляхам прымусовага вывядзення, таму, і большасць з іх выходзяць з іншых плямёнаў. Іншы спосаб — прытрымоўвае патомкаў нявольнікаў, яшчэ іншы — пазбаўлянне волі ў выніку задоўжанасцей.

Аднак становішча тым больш складанае, што часам нявольнікі маюць нявольнікаў.

Народная ўлада сістэматычна, разважна ліквідуе гэтыя страшэнныя перажыткі. Мала дагэтуль заселеныя абшары, дзе пражываюць меншасці, багаты вялікай колькасцю цэнных багаццяў.

Таму ўрад і накіроўвае тут значную частку прамысловых інвестыцый і хутка разбудоўвае камунікацыйную сетку. Усё гэта карэнным чынам змяняе жыццё этнаграфічных меншасцей. Велізарнае значэнне мае вялікая асветная кампанія. Усім тым, меншасцям, якія не маюць сваіх алфавітаў, лінгвісты выпрацоўваюць інструменты для пісьмовага выказвання. Некалькі такіх навейшых алфавітаў ужо ўведзена ў карыстанне.

Агулам алфавіт маюць ужо 24 меншасці, а на працягу 5 бліжэйшых год алфавіт свой будуць мець усе нацыянальныя меншасці Кітая.

(«Трыбуна Люду»)

Правінцыя Сіньцзян.
У раёне адкрылася школа для казахскіх дзяцей. Вучні прыязджаюць сюды на конях і адлегласць іх не бянтэжыць.

Тыбецкая аўтанамічная акруга Цяньчжу.
Гэтых пяцёра дзяцей — вучні адной са школ Аньюаня.
У школе навучаюцца дзеці розных нацыянальнасцей: тыбетцы, кітайцы, манголы. Па варожасці, якую ўкаранялі паміж нацыянальнасцямі гоміндачаўцы нават следу не засталося.

Тут жыў беларускі паэт Максім Багдановіч

27 мая г. г. у Яраслаўлі на плошчы ля будынка тэхналагічнага інстытута адбыўся мітынг працоўных горада, прысвечаны адкрыццю мем. яльнай дошкі ў памяць аб знаходжанні тут аднаго з заснавальнікаў беларускай літаратуры, вядомага паэта Максіма Адамавіча Багдановіча.

У Яраслаўлі Максім Багдановіч правёў значную частку свайго кароткага жыцця. Тут праходзілі яго юнацкія гады, тут ён вучыўся ў гімназіі, а затым у 1916 годзе скончыў Яраслаўскі юрыдычны ліцэй.

На мітынгу выступілі яраслаўскі паэт Павел Лосеў, дацэнт Яраслаўскага педагагічнага інстытута Н. Зеляноў, беларускі паэт Мікола Хведаровіч.

Усе выступаўшыя характарызавалі М. Багдановіча як слаўнага сына беларускага народа, паэта - дэмакрата.

Мітынг закончан. Здымаецца пакрывала з мемарыяльнай дошкі, устаноўленай на будынку тэхналагічнага інстытута. На ёй напісана: «Тут, у былой мужчынскай гімназіі, у 1908 — 1911 гадах вучыўся вядомы беларускі паэт Максім Багдановіч».

Рэарганізацыя МТС закончана

У Беларусі завяршаецца вялікая праца па рэарганізацыі МТС-аў у рамонтна - тэхнічных станцыях і іх аддзяленнях. Устаноўлены пералік машын, якія застаюцца ў РТС-ах для выканання меліярацыйных работ, выдабыцця торфу і вапны і паляпшэння лугоў і пасбішчаў.

Апошняя тэхніка перадаецца калгасам. Устаноўлены тыповыя штаты рамонтна тэхнічных станцый. Распрацавана і прынята становішча аб раённых інспекцыях па сельскай гаспадарцы. Штатныя расклады раённых інспекцый зацвярджаюцца абласнымі праўленнямі сельскай гаспадаркі. Вылучана сетка МТС-аў рэспублікі, за якімі застаюцца папярэднія функцыі.

У сучасны момант у рэспубліцы працуюць 155 рамонтна - тэхнічных станцый і 55 МТС-аў. 80 МТС пераўтвораны ў аддзяленні РТС, а 25 МТС ліквідаваны.

Алмазная фабрыка ў тайзе

ЯКУЦК, (ТАСС). У глыбіні тайгі, на беразе ракі Ірэлях, працуе алмазаўзбагачальная фабрыка. Гэтае прадпрыемства ўступіла ў строй год назад.

Побач з прадпрыемствам — велізарная гара каштоўнейшай алмазнай руды. Магутны бульдозер саштурхвае яе ў бункер. Адсюль па транспарцёры руда накіроўваецца на фабрыку, каб прайсці там складаны шлях.

Фабрыка ўжо дала многа тысяч каратаў каштоўнейшага мінералу.

У падарунак слаўнаму юбілею

Многа кніг выдасць Беларускае дзяржаўнае выдавецтва да 40-годдзя БССР.

Змястоўны зборнік нарысаў аб удзеле піянераў і комсамольцаў у падпольнай барацьбе з фашысцкімі захопнікамі. Гераічным абаронцам крэпасці над Бугам прысвечана кніга С. Смірнова «Брэсцкая крэпасць». Кніга С. Палееса «Па роднай Беларусі» расказвае аб выдатных мясцінах рэспублікі. Кніга У. Мехава «Сцяг над рэўкомам» прысвечана гадам грамадзянскай вайны на Беларусі. У кнігу ўвайшлі аповесць «Камісар Берсан» і апавяданні.

Мгр В. Белаказовіч

I 3

Рэвалюцыйны рух на Беласточчыне,

так званага, снежаньскага перыяду

Рускія, палякі, украінцы і беларусы сумесна працавалі ў «Таварыстве злучаных славян», узнікшым у 1823 годзе ў Ноўгарадзе Валынскім.

Гэтае таварыства ў якасці галоўнай сваёй мэты ставіла задачу аб'еднання ўсіх славянскіх народаў у адну рэспубліканскую федэрацыю. Такім чынам, ужо ў снежаньскім руху зарадзілася ідэя адзінства і брацтва славянскіх народаў.

Не заставалася ўбаку ад рэвалюцыйнага руху ў гэтыя гады і Беласточчына. Тут моцны ўплыў аказвалі філаматы, філарэты і прамяністыя. Да Патрыятычнага таварыства належалі некаторыя польскія памешчыкі. Параўнаўча мала вядома да гэтага часу аб дзейнасці на Беласточчыне «Таварыства ваенных сяброў», да якога належалі палякі, беларусы, рускія і украінцы. Ініцыятарам стварэння гэтага таварыства і адным з самых актыўных яго дзеячоў быў Міхал Рукевіч.

Міхал Рукевіч

У Ленінградскім Ваенна-Гістарычным Архіве захоўваецца надзвычай цікавая судовая справа «Таварыства ваенных сяброў», якая складаецца з некалькіх тысяч лістаў. Часткова з гэтымі матэрыяламі я мог азнаёміцца ў час архіўнай практыкі ў перыяд свайго навучання ў Ленінградскім універсітэце. Гэтыя матэрыялы даюць магчымасць больш падрабязна запоўніць прабел, які яшчэ існуе ў вывучэнні Беласточчыны і, у прыватнасці, падпольнага руху снежаньскага перыяду ў нашай мясцовасці. У свой час буржуазны і рэакцыйны польскі гісторык Генрых Масціцкі, які спецыяльна займаўся вывучэннем Віленшчыны і Беласточчыны, у сваёй кнізе «Pod znakiem Orła i Pogoni» (Lwów — Warszawa, 1923) пісаў, што Міхал Рукевіч яшчэ да гэтага часу застаецца чалавекам невядомым» (стар. 134), што следства па справе «Таварыства ваенных сяброў» не зусім зразумела (стар. 233).

Такім чынам, матэрыялы, знойдзеныя ў архіве, могуць дапоўніць фактычны бок працы Масціцкага. З метадалагічнага-ж боку праца апошняга непрыймальная, бо яна напісана з нацыяналістычнага пункту гледжання.

Міхал Рукевіч нарадзіўся на Беласточчыне ў вёсцы Хозьнай у 1795 годзе. Яго бацька Ян (Масціцкі лічыць, што імя бацькі Міхала было Якуб, але гэта абвяргаецца судовай справай, дзе ў адказах падсудны сам гаворыць «Міхал, Іванаў сын, Рукевіч») паходзіў з дробнай шляхты, herbu Hippocentaurus. Як яго бацька, так і продкі, вялікіх маёнткаў не мелі, а займаліся, галоўным чынам, у павятовых і гарадскіх установах Падляшша. У матэрыяльных адносінах ім прыходзілася іншы раз нават і цяжка. Напрыклад, бацька Міхала Рукевіча вымушаны быў прадаць вёску Хозьную.

Міхал Рукевіч вучыўся ў вядомай ва ўсёй акрузе ў той час Беластоцкай гімназіі. Яго вучоба была перарвана падзеямі 1812 года. Ён разам са сваімі сябрамі ўступае ў напалеонаўскую армію. З напалеонаўскімі войскамі ўдзельнічае ў паходзе на Расію. Потым ён змагаўся ў Германіі, у Францыі і, нарэшце, 23 сакавіка 1814 года ў крывавым баю каля Арцыс-сюр-Аубэ папаў у палон. Аб гэтым перыядзе яго жыцця гаворыць таксама ваенны дакумент, які быў выданы Рукевічу, а ў сучасны момант знаходзіцца ў Ваенна - Гістарычным Архіве ў Ленінградзе. Гэты дакумент яшчэ не вядомы польскім даследчыкам. Вось яго змест: (ФЦТВАА, фонд, 9 ед. хр. 45, ч3, № коп. 6293, ЛЛ. 217/218.).

„Na mocy rozkazu Nr 338.
Jego Imperatorskiej Mości.

Okazicielowi niniejszego, byłemu w służbie wojskowej, byłej Gwardii Francuskiej w pułku 1-szym Szwoleżerów Kurjerowi Michałowi Rukiewiczowi.

Wszedł do służby Roku 1812 z Departamentu Białostockiego urodzony w Hożney w ciągu służby swojej, odbywał marsze do Saksonii 1813 Roku, do Francji Roku 1814.

Jego powierzchowne oznaki: twarzy pociągłej, biały, włosów blond, oczów błękitnych, miary miernej.

Gdy teraz dla słabości zdrowia służyć nie może, zostawiony opiece familii swojej, uwolniony wracam do Domu do miasta Białegostoku w miejscu nowym przeznaczenia swego, obowiązany jest okazać swój paszport władzom rządowym, po

(Працяг на стар. 6)

Вясковыя справы

Цень шэрай мінуўшчыны

Цяжкае жыццё, спрадвечны прыгнёт з боку пануючых класаў, пакінулі ў псіхіцы селяніна нейкую асаблівую рысу. Селянін заўсёды з вялікай насцярожанасцю, падазронасцю, а то і яўнай неахвотай падыходзіць да таго, што новае, яшчэ не спрактыкаванае ім, хаця-б яно ў рэзультаце і нясло нейкі прагрэс, перамену на лепшае ў яго штодзённым жыцці. Здавалася-б такая простая, пры сучасных умовах сялянскага жыцця, справа, як ліквідацыя адсталай церазпалосіцы павінна быць кожнаму ясная і зразумелая. Лепей-жа можна гаспадарыць на сваёй прыкладна 6-цігектаровай гаспадарцы, калі яна знаходзіцца ў адным кавалку чым тады, калі яна раскінута вузенькімі палосачкамі ў 80-ці кавалачках. Зрэшты і прагрэс у галіне сельскагаспадарчай тэхнікі, узровень якога з года ў год павялічваецца, у значнай ступені ўзалежнены ад ліквідацыі церазпалосіцы.

Здавалася-б зразумелая справа, няма патрэбы нікога ў гэтым пераконваць. І больш сялян на Беласточчыне гэта разумее. Яны неаднойчы пасылалі дэлегацыі ў Ваяводскую Раду каб прыспяшыць у іх вёсках камасацыю зямлі. Аднак ёсць у нас яшчэ і такія сяляне, якіх цень шэрай мінуўшчыны не пакідае па сённяшні дзень. Напрыклад у вёсцы Грабарка, або Паўловічы, Семятыцкага павета, сяляне даўжэйшы час не маглі згадзіцца на камасацыю.

У гэтых вёсках неаднойчы адбываліся гарачыя сходы, адзін другому да вачэй скакаў, пераконваючы яго ў патрэбах камасацыі. Нават 1-шы сакратар павятовага камітэта партыі некалькі разоў прыязджаў у вёску, каб пераканаць сялян аб неабходнасці ліквідаваць церазпалосіцу. Пасля ўсебаковых абмеркаванняў, большасць сялян згадзілася на правядзенне камасацыі.

Незадоўга прыехаў мярнічы. Здавалася-б, пры ўмовах такой недаверлівасці, якая існавала ў вёсцы Паўловічы ці Грабарцы, мярнічы павінен падыйсці з усёй сваёй сумленнасцю і клапатлівасцю да абавязкаў і па меры магчымасцей скамасаваць так зямлю, каб нікога не пакрыўдзіць. Аднак мярнічы, як то мярнічы. Яму што, абы хутчэй закончыць працу і ў другое месца паехаць.

У рэзультаце такой камасацыі шмат сялян засталіся пакрыўджанымі. Напрыклад Уладзімір Лабадзінскі з вёскі Паўловічы перад камасацыяй меў 14,45 гектараў зямлі, а пасля камасацыі ў яго аказалася няцэлых 7 гектараў. У іншых ізноў пасля камасацыі аказалася шмат больш зямлі.

У вёсцы зрабіўся шум. Сусед на суседа пачаў глядзець як на найгоршага непрыяцеля. У Прэзідыум ПРН і ў павятовы камітэт партыі пасыпаліся скаргі ад сялян на такую несправядлівасць. У Ваяводскую Раду паехала дэлегацыя з канкрэтным патрабаваннем: або зрабіце справядлівую камасацыю, або зноў будзем гаспадараваць на церазпалосіцы.

Пры дапамозе павятовага камітэта партыі, сяляне ўсё-ж-такі паставілі на сваім. Пасля некалькіх месяцаў прыехаў мярнічы Дражджэвіч каб выправіць зробленыя памылкі ў часе камасацыі. Сяляне цяпер ні на крок не пакідалі мярнічага сочачы за яго працай. Не паспеў мярнічы давесці да канца папраўкі, а ўжо быў накіраваны ў іншае месца ў рэзультаце яшчэ і цяпер некаторыя сяляне з Паўловічаў не ведаюць па колькі яны маюць зямлі, у якім яна месцы знаходзіцца. Падчас камасацыі некаторыя гаспадаркі раздзелена. Напрыклад 12-гектаровую гаспадарку Антона Адамюка маці падзяліла на роўныя часткі паміж трох сыноў. Аднак сказы абавязковых пастаўак і падаткаў за 12-гектаровую гаспадарку ў далейшым прыходзяць на Антона Адамюка, хоць ён гаспадарыць толькі на 4 гектарах.

Шмат ёсць спраў у вёсцы Паўловічы і Грабарцы, якія вельмі хвалююць сялян. Класіфікацыя зямлі таксама тут праведзена вельмі несправядліва. Мудрыя класіфікатары пазнаходзілі тут 4-ты, а нават і 3-ці клас зямлі.

Бяда ды і смех,—іранічна кажуць сяляне. Які-ж тут трэці клас зямлі? Тут калі павее вецер — дык нясе стаўпамі жоўты пясок, быццам на пустыні.

Няўладжаныя справы ў гэтых вёсках, і хоць кіраўнік сельскагаспадарчых абсталяванняў Прэзідыума ПРН у Семятычах кажа, што гэтыя вёскі ўжо яму косткай у горле стаяць, усё-ж-такі трэба няўладжаныя справы давесці да канца. Хаця-б і дзеля таго, каб цень шэрай мінуўшчыны ніколі ўжо не цягнуўся за імі.

В. БАРШЧЭУСКІ

З краявідаў Беласточчыны.

Спорт

Штангісты

Хлопцы з Орлі, Бельскі павет, пастанавілі сарганізаваць у сябе спартыўны калектыў. Галіна спорту, якую сабе выбралі — гэта падыманне цяжараў. Кожны тыдзень адбываюцца тут трэніроўкі, штангісты рыхтуюцца да спаборніцтваў.

Якія вынікі мае Л(ь)ЗС у Орлі? Каманда штангістаў налічвае 11 членаў. Кіраўнік каманды — Васіль Рубашэўскі заняў I месца на спаборніцтвах падымання цяжараў, якія адбыліся ў Беластоку. Ён 111 разоў падняў 30 кілограмовы штанг. Несумненна такія асілкі знойдуцца і ў іншых вёсках. Моладзь іншых вёсак павінна падумаць над тым, каб сарганізаваць каманду, патрэніравацца, вынікі напэўна будуць добрыя.

(а а.)

Вясковы столяр

На здымку: столяр - цесляр Амільян Ціханюк ў часе працы.

Амільяну Ціханюку з вёскі Зубава (Бельскі павет) ужо 76 гадоў. Ціханюк з'яўляецца вясковым столярам — цеслярам — ставіць дамы і іншыя будынкі.

Прафесіі сваёй навучыўся маючы 16 гадоў і з таго часу распачаў працаваць. У адным толькі Зубаве Ціханюк паставіў 30 дамоў, а колькі ў іншых вёсках, таго і не злічыць. Амільян Ціханюк вядомы ўсім у акаліцы, як чалавек з залатымі рукамі. Дамы ставіць такія, што ў іх ні падлогі не скрыпяць, ні шчылін няма для ветру праціскацца. Сваёй прафесіі Ціханюк навучыўся ад роднага бацькі. А вось цяпер ён навучае гэтаму двух сваіх сыноў — Рыгора і Кастуся. Вясковая традыцыя ўтрыманая ў сям'і ніколі не можа загінуць.

Тэкст і фота А. А.

100 год

Калі чалавек добра сябе адчувае, калі можа яшчэ працаваць, то хай ён мае і сто год, гэта яшчэ не старасць. Вось, напрыклад, Агата Суравец з вёскі Поўночны Востраў, павет Сакалка, мае ўжо амаль 100 год. Дачакалася яна дванаццаці ўнукаў і трох праўнукаў. Яна і цяпер яшчэ жвавая кабета. Добра ўвіхаецца на кухні, а найлепш адчувае сябе каля калаўрота.

Тэкст і фота — А. А.

Працавіты

Дзядуля Андрэй Алексяюк з вёскі Гацькі (Бельскі павет) налічвае каля 90 гадоў. Міма сваёй старасці дзядуля Андрэй адчувае сябе здаровым. Мала таго, ён выконвае ўсе палявыя работы. Ён самы старэйшы чалавек у сваёй вёсцы, нібы ходзячая хроніка, памятае ўсе здарэнні на працягу свайго жыцця. Часта, вечарам, калі зыдуцца людзі на гутарку, дзядуля Андрэй расказвае цікавыя апавяданні аб мінулым, аб даўнейшых людзях. Пажадаем яму дзвесце год жыцця.

Дзядуля Андрэй Алексяюк толькі што вярнуўся з поля.

Тэкст і фота — А. А.

Купалле — у мінулым усенароднае свята

«На Купалле на святое,
Рві, матуля, зелле тое,
Што ў нас папараць завецца
І шчаслівым быць здаецца...»

ЯНКА КУПАЛА.

На лясной палянцы

Прайшла праз сяло, вялікая, многалюдная працэсія вясёлай, жыццерадаснай моладзі, якая накіроўвалася ў напрамку бору. Маладзёжны святочны паход суправаджаўся гучнай, бадзёрай песняй:

«Ішла Купала сялом, сялом,
Закрыўшы вочкі пяром, пяром.
Сталі людзі дзівавацца,
Стала Купала сварыцца.
— А што вы, людзі, за дзіўныя,
Ці вы Купалкі не відзелі,
Ці вы кветачак не шчыпалі,
Ці вы вянкоў не звівалі,
Ці галоўкі не ўкрашалі?»

Паход аддаляўся, песня заціхала і толькі мяккім рэхам адгукалася ў бары, ды замірала.

У нябесным, неабсяжным цёмна-сінім акіяне купаліся мільёны зорак. Паветра напоўнена пахам цвітучых кветак і ўсёй пульсуючай прыроды якая перажывае кульмінацыйны пункт свайго расцвету і красы. Камары і розныя начныя казяўкі напаўняюць прастор трошкі сумнай сімфоніяй, якая працягваецца аж да світання, да ўсходу Купальскага сонца. Жабы ў мокрым лузе ля сяла спраўляюць заўзятую траскатню і кумканне. Адтуль пацягвае водырам балотнай іржаўчыны, гнілой травы, лісця і галля.

Раптам чырвона - светлае полымя разлілося над вяршынамі стройных сасонак і ганарыстых, магутных дубоў. Песні адна за другой, як тое магутнае полымя, уздымаюцца ў вышыню, разліваюцца ў эфіры, плывуць і громкім рэхам адгукаюцца ў бары, на лугах, на палях, на каменістых загонах. Гэта вольная песня вырвалася на прастор з прыгнечаных грудзей народа.

Мяняюцца песні паважныя на жартаўлівыя, на песні кахання, маладосці:

«Загарэўся сыры, сыры бор,
Пайшлі хлопцы бор гасіць
Рэшатам ваду насіць.
Сколькі ў рэшаце вады ёсць,
Столькі ў хлопцаў праўды ёсць» і г. д.

спяваюць хорам дзяўчаты, але хлопцы не дазволяць публічна сябе высмейваць. І хлопцы перапыняюць дзяўчат бадзёрымі куплетамі:

«Ой, ідзіце, дзяўчаткі, бор гасіць,
Жменяю ваду насіць.
Ой, сколькі ў жмені вады ёсць,
Столькі ў дзяўчат праўды ёсць», і г. д.

Пасля зноў грымнула супольная песня.

«Сёння Купала, заўтра Ян
Пойдзем дзяўчаткі ў зялёны гай...

Задорныя дзяўчаты ў купальскае свята папісваюцца сваёй дасціпнасцю. Зноў правадырка - пявуня зачынае:

«Сёння Купала, заўтра Ян,
Бяда, хлопчыкі, будзе вам,
Прыходзе вам ліха ліхое,
Пагоніце сучак у поле...» і г. д

Згодна з адвечнымі традыцыямі, сюды, на сухую паляну, сярод «сырога бору» за сялом, ля крыжавых дарог, недалёка ад рэчкі, сабралася моладзь некалькіх суседніх сёл, каб супольна адсвяткаваць сваё доўгачаканае свята. Свята маладосці, радасці, кахання. Свята — фестываль народных гульняў, карагодаў і песень, багатых народных абрадаў, варожбаў, прыкметаў і забабонаў.

На месца народных урачыстасцей прыйшлі і падросткі, а нават дзеці і старэйшыя асобы. Не адна маці і бабулька, не адзін бацька і дзед прыйшлі сюды ў ролі гледачоў, каб успомніць сваё мінулае і каб паглядзець, праверыць, ці «нашы дзеткі і ўнукі так спраўляюць купальскае свята, як калісь мы».

Палянку бесперапынна асвятляе абмазанае смалою і каламаззю старое калясо, высока ўмацаванае на жэрдзі і запаленае, апрача таго вогнішча падсычанае сасновым і яловым галлём, якое, як магутны пажар, ад часу да часу ўспыхвае і засыпае мільёнамі іскраў цёмнасіні небасхіл.

Хлопцы, падперазаўшыся паясамі, звітымі з кветак і зелені, дзяўчаты з вянкамі на галовах у вялікім карагодзе вакол вогнішча спяваюць любоўныя песні. Адважныя і задорныя хлопцы і дзяўчаты скачуць праз агонь. Агонь — гэта вялікая ачышчальная сіла. Ён знішчае ўсё благое, што можа прычапіцца да чалавека і пашкодзіць яму. Агонь адганяе і адстрашвае ўсе злыя сілы, якія з асаблівай актыўнасцю лунаюць па цэлым свеце ў купальскую ночку, шкодзяць людзям і жывёле.

Пакідаем вясёлую моладзь на лясной паляне, танцуючую, спяваючую, варожачую аж да раніцы, а заглянем, што ў гэту таямнічую ночку робіцца ў сёлах.

Удачны эксперымент

З жыцця Беларускага Ліцэя
ў Гайнаўцы

Дырэктары, настаўнікі і моладзь X класаў нашай школы і мыславіцкай.

Задача нашай школы — выхаваць моладзь у духу соцыялістычнай маралі. Перш за ўсё, у нашых умовах трэба звярнуць увагу на пачуццё інтэрнацыяналізма. А трэба сказаць, што пачуццё гэта яшчэ не ўсім з'яўляецца зразумелым, а ў першую чаргу моладзі. Дзеля гэтага мы ўсе павінны дзейнічаць у такім напрамку, каб правільна выхаваць моладзь, навучыць яе шанаваць і паважаць не толькі сваю нацыянальнасць, але і ўсе іншыя. У сувязі з тым, на мой погляд, трэба арганізаваць як найбольш вечарынак, сустрэч моладзі беларускай і польскай. Аб гэтым павінны паклапаціцца не толькі настаўнікі беларускіх школ, але таксама і польскіх.

З ініцыятывай арганізавання адной з такіх сустрэч, выступіла дырэктар нашай школы Анастасія Тропак. Будучы на курсе дырэктараў у Варшаве, яна пастанавіла пазнаёміць нашу моладзь з моладдзю адной са школ цэнтральнай Польшчы. Між іншым, з моладдзю агульнаадукацыйнага ліцэя ў Мыславіцах (Катавіцкае ваяводства), дырэктар якога — Марыя Аполлі — была разам з ёю на курсе.

Дружба завязалася і між настаўнікамі: класны кіраўнік X кл. нашага ліцэя грам. Радзівановіч і кл. кір. мыславіцкай школы Палас Міраслава.

І вось пачалася перапіска. Вучні X класа з Мыславіц прыслалі пісьмо вучням нашага X класа. У сваім пісьме вучні выказваюць пажаданне наведаць Гайнаўку, наш ліцэй і Белавежу (аднак вучні з Мыславіц яшчэ не ведалі, што моладзь наша з'яўляецца беларускай і школа, у якой яны вучацца з'яўляецца беларускай).

У адказ на пісьмо вучні нашага X кл. шчыра запрашаюць сяброў прыехаць і адначасова паведамляюць кім яны з'яўляюцца па нацыянальнасці і што яны вельмі хацелі-б сустрэцца з моладдзю Мыславіц, падзяліцца сваімі дасягненнямі ў працы і вучобе. Як пасля расказвала дырэктар школы з Мыславіц грам. Марыя Аполлі, вучні гэта моцна перажывалі. У класе пачаліся спрэчкі, ці варта ехаць, калі не ведаюць беларускай мовы, ці зразумеюць адзін другога. Пад уплывам аднак дырэктара і настаўнікаў вучні пастанавілі прыехаць. І вось наступіла доўгачаканая хвіліна. Дырэктар школы з Мыславіц паведамляе, што яны выязджаюць. І так 16 мая г. г. экскурсія была ўжо ў Гайнаўцы. Дэлегацыя нашай моладзі вітала гасцей на пероне. 17 ў 18 гадзін у школе адбылася сяброўская вечарычка. Невялікі X клас запоўніўся моладдзю. Зараз устае дырэктар нашай школы Анастасія Тропак шчыра вітае сяброў. Дзякуе за іх прыезд і жадае ўсім прыемна правесці вечар. Пасля са словамі падзякі і ўдзячнасці выступае дырэктар другой школы Марыя Аполлі. Жадае яна моладзі, каб гэтыя хвіліны сяброўскай сустрэчы засталіся ў памяці на ўсё жыццё.

— Вам належыць будучыня, — гаворыць дырэктар. — Вы павінны імкнуцца да таго, каб ніколі на свеце не было нянавісці між народамі. Кожны чалавек чалавеку павінен быць братам. Не нацыянальнасць адыгрывае галоўную ролю, а чалавек, яго ўчынкі і адносіны да іншых людзей.

На вачах у прысутных паказаліся слёзы. А вось зараз выступае мастацкі калектыў нашай школы. Першай выступае танцавальная група нашай школы, якая выконвае шлёнскія танцы. Плывуць у класе мілагучныя, прыгожыя шлёнскія мелодыі, цешаць вока гледачоў жывыя шлёнскія танцы, нясецца музыка настаўніцы гр. Кішэўскай. Памагаюць спяваць госці, бо гэта мелодыя блізкая іх сэрцу.

Другім нумарам праграмы з'яўляецца трыё з VIII кл., якое выконвае рускія, беларускія і польскія песні. Прыемная ўсмешка на вуснах дзяўчынак, вясёлы і сонечны выгляд ад самага пачатку аб'ядноўвае прысутных. Добрае выкананне гэтых песень выклікае надзвычай жывую рэакцыю. Апладысментам няма канца. Гэтае захапленне яшчэ больш становіцца выразным, калі ў клас зноў ўваходзіць танцавальная група з VIII і VI кл. і выконвае цыганскі танец. Асабліва прысутныя захапляюцца вуч. VI кл. Еленай Грыц і вуч. VIII кл. Матысяк. У часе выступлення вучні Мыславіцкай школы задаюць пытанні, ці даўно існуе мастацкі школьны калектыў, што абазначаюць тыя ці іншыя беларускія словы, цешацца, што беларуская мова падобна да рускай і некаторыя словы ім зразумелыя, дзівяцца, што моладзь наша так добра валодае польскай мовай, просяць паказаць ім «Ніву». Гэта сведчыць аб тым, што сапраўды выступленне ўсім падабаецца і што заслугоўвае пахвалы. Пасля канцэрта адбываюцца танцы. Вясёлая ўсмешка на тварах моладзі гаворыць, што ўсе задаволены і адчуваюць сябе вельмі добра. Забава працягвалася да 12 гадзіны ночы.

На другі дзень госці наведалі Белавежу, пасля зноў вярнуліся ў нашу школу. Час бяжыць. Надыйшла хвіліна развітання. Вучні моцна перажываюць, не хочуць ад'язджаць. Просяць дырэктара, каб дазволіла пабыць разам хаця яшчэ адзін дзень. Дырэктар аднак, паведамляе, што і так былі даўжэй, як збіраліся, і што абавязкова ўжо трэба ехаць на заняткі. 18 мая ноччу вучні нашай школы з букетамі кветак праводзяць сваіх ужо любімых сяброў на станцыю да цягніка. І вось цягнік ад'язджае. Дзяўчынкі і хлопцы просяць адны другіх, каб не забывалі, пісалі, успаміналі. Гэтая сустрэча застанецца ў памяці настаўнікаў і вучняў назаўсёды. Арганізацыя гэтай сустрэчы была эксперыментам і, трэба сказаць, удачным.

Сёння наша моладзь вядзе далей перапіску з моладдзю Мыславіцкай школы.

НІНА ВІШНЕЎСКАЯ
Гайнаўка
Беларускі Ліцэй

Нашыя настаўнікі

На здымку: настаўнікі з Зубава (сядзяць злева) Ольга Негерэвіч, Аляксей Карпюк, Вера Верамюк і Жэня Ярмоцік у часе падрыхтоўкі да заўтрашніх урокаў. *фота — а. а.*

У летні, спякотны дзень, не хочацца сядзець у памяшканні. Аднак да ўрокаў на наступны дзень, настаўнікам трэба прыкладна падрыхтавацца. Кіраўнік пачатковай школы ў Зубаве, Бельскага павета, Аляксей Карпюк, не любіць недахопаў з боку сваіх настаўнікаў у навучанні дзяцей. Таму Зубаўскія настаўнікі, у прыгожыя летнія дні пасля абеда, выносяць школьны стол недзе ў садочак і супольна падрыхтоўваюць урокі.

(вб.)

Лічбы і факты

У СССР за 1956 год пабывала 486 тысяч чужаземцаў, а ў 1957 годзе — 550 тысяч.

*

У 1956 годзе з СССР заграніцу выязджала 561 тысяц совецкіх грамадзян, а ў 1957 годзе — больш 716 тысяч.

*

У мінулым годзе ў СССР было выдадзена больш 1.800 кніг зарубежных аўтараў.

*

У совецкіх навучальных установах цяпер вучыцца 14.500 зарубежных студэнтаў і аспірантаў.

Актыўнасць ведзьмаў і чараўніц

У той час, калі вясёлая моладзь на лясной палянцы да світання выконвала адзін за другім акты традыцыйных купалаўскіх абрадаў, застаўшыеся дома гаспадары і гаспадыні сцераглі свой дабытак, сваё дабро ад ведзьмаў і чараўніц, якія ў гэтую ноч рыскаюць па вуглам, стараючыся пранікнуць у хлеў у постаці жабы ці вужакі, каб пашкодзіць жывёле, «адабраць малако».

Народ калісь верыў, што ў купальскую ночку ведзьмы збягаліся на Лысую гару ля Кіева і там з чарцямі спраўлялі вечарынку. Вярнуўшыся з д'ябальскіх гульняў, з асаблівай назойлівасцю стараліся шкодзіць людзям, а асабліва жывёле: псулі кароў («адбіралі малако»). Перад усходам сонца выходзілі на луг, качаліся па расе, збіралі цадзілкаю расу, якая «ператваралася ў малако». Вось такімі чарадзейскімі практыкаваннямі адбіралі малако, смятану ад задуманай каровы.

Каб усцерагчы сваю жывёлу і ўвесь здабытак ад ведзьмаў і ўсялякай «нечысці», нашы дзяды і бабулькі клалі на парозе хлява рознае калючае і пякучае зелле, крапіву — жыгучку і інш., затыкалі гэта зелле над варотамі хлявоў і над дзвярыма хат. Рознымі сродкамі стараліся перашкодзіць пранікненню ведзьмаў у хлеў

Можа не адна забабонная і непаседлівая бабулька стала ахвярай асцярожнасці і падазронасці суседзяў. Бывалі выпадкі, калі ў купальскую ноч валачыўшуюся каля чужога заўголля, ля чужых будынкаў жанчыну, людзі падазраваючы ў ведзьмарстве, хапалі і бязлітасна збівалі. Чалавек усімі сродкамі бараніў сваё цяжка здабытае дабро, якое злая сіла намагалася адабраць, імкнулася пазбавіць чалавека шчасця, долі, здароўя. Таму іменна чалавек так заўзята бараніў свой здабытак. Для гэтага ён ужываў усе даступныя спосабы: фізічную сілу, чары, забабоны, магію. Зроблены ведзьмаю залом у жыце чалавек з вялікай асцярожнасцю і са сваім «праціўяддзем» знішчаў і выконваў свае «магічныя» дзеянні, накіраваныя на помсту ведзьме. Веды, умельства народа ў барацьбе са злымі сіламі былі вельмі багатымі, а сляды гэтага пратрывалі аж да нашых дзён. Яшчэ ў 1825—30 гадах на Случчыне сустракаўся абрад «палення ведзьмы». Зробленае з саломы і апранутае ў жаночае адзенне чучала народ пад гучныя песні кідаў у вогнішча:

«Сярод купальскай цёмнай ночы
Праклятай ведзьме выкалалі вочы.
Каб не хадзіла ліха рабіць,
Каб не хадзіла кароў даіць,
Каб не хадзіла завітак віць...» і г. д.

Скарбы заклятыя

Цяжкае жыццё чалавека накіроўвала яго вочы і думку на шуканне ворага, на шуканне прычыны гора і нядолі. Непасрэднага і матэрыяльнага ворага паднявolены і замучаны чалавек бачыў амаль штодзённа каля сябе. Гэтым адвечным ворагам быў пан-феадал і яго слугі—прыганятыя: ціўны і эканомы. А з нараджэннем капіталізма лік ворагаў народных яшчэ больш павялічыўся. Жыццё для простага чалавека стала немагчымым. Таму ён бачыў у сваім уяўленні яшчэ іншага ворага, нячыстую сілу ў вобразе нячысцікаў — д'яблаў розных масцей, да якіх далучалася цэлая армія іхніх пасобнікаў — ведзьмаў. «Вось гэтыя сілы завалодалі скарбамі, заклялі і не даюць іх чалавеку. Яны перашкаджаюць чалавеку здабыць лепшую долю, шчасце», — думалі людзі.

Але ёсць адзін дзень у годзе, адна хвіліна ў гадзіне, калі чалавек можа ўбачыць і здабыць заклятыя скарбы, калі ён можа атрымаць здольнасць яснабачання, калі найбольшыя таямніцы могуць стаць даступнымі, калі чалавек можа быць шчаслівым... Гэта можа стацца толькі ў купальную ночку...

Цвет папараці

Чалавек у пошуках лепшай долі, «скарбаў» адважваецца ісці на барацьбу з нячыстымі сіламі. Ён імкнецца вырваць з кіпцюроў іхніх скарбы, шчасце, долю. І ніхто не можа дапамагчы чалавеку ў гэтым «штурме», так, як таямнічы чарадзейны цвет папараці. Ключом да заклятых падзямелляў, дзе знаходзяцца скарбы і доля, можа быць толькі цвет папараці...

У купальскую таямнічую ночку ідзе чалавек у бор і лажыцца ў густым папаратніку. Ён з вялікім напружаннем чакае поўначы, чакае той шчаслівай хвіліны, калі на адзін момант расцвіце цудатворная кветачка папараці. Наступае момант найбольшага хвалявання. Заціхае дыханне, сэрца трывожна б'ецца аб высахшыя кастлявыя грудзі чалавека. Кветкі не відаць, а нячысцік, абшалапіўшы сваімі кіпцюрамі, паказвае заклятыя скарбы і скаваную ланцугамі долю, шчасце, ды агідна шчэрыць зубы: «Ну, вазьмі, калі зможаш! Ха-ха-ха!» Чалавек працягвае сухую, жылістую, спрацаваную руку, але нячысцік адсоўвае скарб і, урэшце, хавае...

(Працяг на стар. 6).

 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Саперпік сталі

Вырабы з жалеза і сталі цяпер займаюць галоўнае месца ў прамысловасці, але недахопы стальных і чыгунных вырабаў добра вядомы: яны цяжкія па вазе, баяцца вады і ў яшчэ большай ступені — агрэсіўных хімічных рэчываў. Іржа з'ядае чвэрць усёй сусветнай вытворчасці чорных металаў. Цяпер у сталі з'явіцца грозны сапернік: калі шкляныя тканіны або ніці прамачыць якой-небудзь сінтэтычнай смалой (клеем БФ-2 або поліэфірнай) і адпрасаваць, дык атрымліваецца выключна трывалы і эластычны складаны пластык — шклотэксталіт. У ЗША з гэтага матэрыялу вырабляюць апоры на электрычных лініях высокага напружання. Яны ў пяць разоў лягчэйшыя за драўляныя, а па трываласці не ўступаюць стальным. Такая апора вытрымлівае звыш дзесяці ўдараў току сілай у 20.000 ампер пры напружанні 360.000 вольт. Ад аднаго такога ўдару сасновы слуп разваліўся-б на кавалкі.

Са шклопластыкаў вырабляюць фюзеляжы звышгукавых самалётаў, карпусы караблёў і аўтамабіляў. Фюзеляж самалёта, выраблены са шклотэксталіту, лягчэйшы за металічны амаль у два разы, але на 50 працэнтаў мацнейшы за яго. Кулі шклопластык не прабіваюць. У Францыі выпускаецца аўтамабіль з кузавам са шклопластыку; ён мае матор у 18 конскіх сіл і важыць толькі 220 кілаграмаў. У бліжэйшы час з такога-ж матэрыялу будуць рабіць карпусы «Волгі», «Масквіча» і «Белачкі». На даху такога аўтамабіля змогуць адначасова стаяць некалькі чалавек, і ён не прагнецца.

Вельмі каштоўную якасць маюць вырабленыя са шкляных пластмас трубы і цыстэрны. Яны не баяцца салёнай вады, не разбураюцца пад уздзеяннем кіслот і шчолачы, не набракаюць у арганічных растваральніках, не іржавеюць. Іх без усякай ізаляцыі можна класці ў зямлю — шклопластыкі добрыя ізалятары і не баяцца шкоднага ўздзеяння блукаючых токаў. Любыя вадкасці: серную кіслату і малако, бензін і спірт, нафту і салявыя расолы можна палаваць па такіх трубах.

Але шклотэксталіт спаборнічае не толькі са сталлю — ён з поспехам можа замяніць і гуму. Ізаляцыя са шкляных пластмас вытрымлівае без разбурэння тэмпературу ў 180—220 градусаў, а пры кароткачасовым нагрэве — нават у 350 градусаў. Матор з такой ізаляцыяй намнога меншы па размерах, а тэрмін яго службы ўтрая большы. Пералічаных прыкладаў дастаткова, каб зразумець каштоўныя якасці новага матэрыялу. Пакуль што ён толькі ў адным уступае сталі — па цане. Але-ж і алюміній стагоддзе назад каштаваў даражэй за золата!

Сельскагаспадарчыя парады

Каб маркачы не бараліся

Адзін авечкагадовец на старонках нямецкага авечкагадоўчага часопіса ўзнімае справу недастатковага выкарыстоўвання маркачоў. Ён сцвярджае, што ў многіх выпадках маркач служыць толькі адзін год, а пасля прадаецца на бойню. Прычына гэтага ў тым, што старэйшыя маркачы робяцца злоснымі, пачынаюць барацца. І вось гэты авечкагадовец расказвае, што за сваё жыццё меў 15 маркачоў і кожны з іх праслужыў па 3 гады, не робячы нікому крыўды. Дайшоў ён да гэтага шляхам адпаведнага выхавання маркача ад самага ягняці. Яшчэ маркача - ягня не трэба дражніць, не трэба таксама і гуляць з ім.

Далей нямецкі авечкагадовец раіць, каб на галаву маладога маркача, які кідаецца барацца, выліць вядро халоднай вады - гэта раз на заўсёды адвучыць яго ад гэтай небяспечнай звычкі. Можна таксама на пэўны час завязаць яму на патыліцу вушы.

Калі ўкусіць пчала

Часта ў такім выпадку чалавек становіцца бездапаможным. Не ведае, чым памазаць, што прылажыць, каб не балела. А ёсць вельмі лёгкі і даступны спосаб супраць укусу пчол — гэта звычайная сінька, якая ёсць у кожнай вясковай хаце. Як яе ўжываць. Найперш трэба выняць джала, пасля месца ўкусу змачыць слаба разведзенай сінькай. Змочваць укушанае месца трэба некалькі раз на працягу адной - двух гадзін. Пасля гэтага боль зусім пройдзе і не будзе вопухалі.

Куток гаспадыні

Сырнікі

Сыр прапусціць праз мясарубку або працерці праз сіта, скласці ў глыбокае блюда, усыпаць туды чвэрць шклянкі мукі, цукар, соль, ванілін, дадаць сырое яйка. Усё гэта добра перамяшаць, выкласці на пасыпаную мукой дошку, скатаць сырковую масу і разрэзаць на роўныя па велічыні перапечкі. Кожную перапечку абваляць у муцэ, пакласці на разагрэтую маслам патэльню і смажыць з абодвух бакоў да ўтварэння румянай скарыначкі. Гатовыя сырнікі пакласці на блюда. Пры жаданні іх можна абсыпаць цукрам і падаць гарачымі са смятанай або з фруктовым сіропам.

Купалле — у мінулым усенароднае свята

(Працяг са стар. 5)

Са стогнам вырываецца з грудзей змучанага чалавека, крык роспачы:

«Мох, чарнобыль, расхініся!
Кветка шчасця, выглянь смела!
Стой! Здаецца, вунь зірнула,
Як-бы зорка, як-бы сонца...
Ах, не тое! Адвярнула!
Гэта шышка на сасонцы»....

(Я. КУПАЛА)

І як чалавек ні намагаўся здабыць тое шчасце, долю, заклятыя скарбы, ён не здабыў іх, бо не ўдалося ўбачыць і сарваць кветку папараці. Таго патрэбнага ключа...

«Дарэмна выбіваўся з рэштак сілы,
Паваліўся, як сноп жыта,
Як сноп жыта пры сасонцы,
Крык адно, як звон разбіты:
Дайце кветку! Дайце сонца!»

(Я. КУПАЛА)

Крык гэты не змаўкаў доўгія вякі ў народзе, а кветка не расцвітала... А кветкі цудатворчай усё не было відаць. Кветку папараці і заклятых скарбаў пільнаваў нячысцік, а сонца было ахутана непразрыстым туманам — сонца смакталі вужакі...

Купальская вадзіца, вянкі

Тады, калі Янка ў глухую ноч у бары сачыў за расцвітаннем цудатворнай кветкі папараці, калі Маланка выконвала розныя варожбы і забабонныя дзеянні, каб усцерагчы кароўку ад ведзьмаў, калі дзед Марцін, лежачы на пале, пазіраў на багаткі (адно з купальскіх зелляў), заткнутыя ў перакладзіну, і мерка[illegible]аў, ці шчаслівымі будуць члены сям'і і хто даўжэй будзе жыць, а хто, не дай Божа, памрэ ў гэтым годзе... тады патухала вогнішча на паляне, заканчваўся апошні акт многакрасачнай начной купальскай эпапэі. Моладзь падыйшла да рэчкі, дзе пад вясёлы гоман і меладычнасць купальскіх песень, пускала на ваду вянкі з агеньчыкамі, варожачы аб жаніцьбе і замужастве.

Веручы ў магічную сілу купальскай вадзіцы, якая дае магчымасць адганяць «нячыстую сілу» ад чалавека і ад жывёлы, нашы продкі выходзілі на рэчку, ці возера купацца разам з узыходзячым сонцам, якое таксама ў гэтае купальскае свята, спаўняе абрад «ачышчэння, хрышчэння» і забеспячэння перад злой сілай.

На світанні моладзь купалася ў рэчцы, хлопцы ў адным месцы, дзяўчаты ў другім, пасля чаго з песнямі і танцамі, упрыгожаныя вянкамі і паясамі, звітымі з кветак, з кветкамі ў руках вярталіся з народнай урачыстасці ў свае сёлы, у свае хаты. На прынесеных дамоў кветках, дзяўчаты варажылі аб каханні, аб будучыні.

А бабулькі і старэйшыя жанчыны — народныя «лекары» — таксама не змарнавалі купальскай ночы, купальскай раніцы. Яны нарабілі вялікі запас рознага «памоцнага» зелля, якім увесь год будуць лячыць і людзей і жывёлу. Сярод гэтага зелля адзначаюцца ўніверсальнасцю ў народнай «медыцыне» купальскае зелле, або дзюравец (Hypericum), а таксама валерыянавыя карэнні.

Сярэднявяковыя прапаведнікі хрысціянскія называлі купалле «д'ябальскімі гульнямі» і вялі заўзятую барацьбу з народнымі купальскімі абрадамі. Аднак выкараніць гэтага са свядомасці народа нельга было. Памяць аб купальскім свяце пратрывала ў народзе аж да нашых часоў, а дзе-ні-дзе яшчэ і зараз спраўляе моладзь купальскія гульні пад адкрытым небам.

Ці не варта адрадзіць Купалле?

Успамінаючы гэтыя багатыя і прыгожыя народныя абрады, звязаныя з вясной, маладосцю, радасцю, каханнем, з ураджайнасцю нашых палёў, сёння ўзнікае ў нас пачуцце суму і тугі. Шкада таго, што было прыгожым, што было радасным, што ласкала нашы эстэтычныя пачуцці, наша сэрца напаўняла дзіўнай прыемнасцю, пераносіла нас у сферу буйнай фантазіі, карыснага рамантызму. Шкада таго, чаго сёння амаль няма...

Ці не варта адрадзіць Купалле? Распрацаваць яго з боку фальклорнага і мастацкага; ажывіць у народзе багатую купальскую абрадавасць. Зрабіць Купалле ўсенародным святам, святам вясны, маладосці, радасці, свята хвалюючых палёў і цвітучых лугоў!

М. П.

Мгр В. Белаказовіч

Рэвалюцыйны рух на Беласточчыне, так званага снежаньскага перыяду

3

(Працяг са стар. 3)

śmierci onego krewni winni są władzom do których należeć będzie, Abszyt zmarłego odesłać.

Dan w Kutnie, dnia 23 lutego 1815 Roku"

Na drugiej stronie rozkazu było:

„Stan służby.

Wszedł w służbę do pułku 1-szego Szwoleżerów byłej Gwardii Francuskiej. Roku 1812 na stopień Brygadiera awansował, Roku 1813 na Furyiera (Furier). Odbywał kompanie Roku 1813 w Saxonii, w Roku 1814 we Francji. Był na bataliach w Saksonii pod Altenburgiem, Drezdenem, Teplitz, Lipskiem, Hanan i Gierlitz; we Francji pod Lhan, Bryen, Montro, Mon Mirel, Szatokiery i Arcis-sur-Aube, gdzie w niewolę wzięty i pleyzerowany został.

Ozdobiony Krzyżem Legii Honorowej w Roku 1814.

Poświadczam przeze mnie

Pułkownika tegoż Pułku"

Podpis nieczytelny.

Адсюль відаць, што М. Рукевіч у лютым 1815 года быў вызвалены з палону і прыбыў у Беласток. Аднак тут ён знаходзіўся нядоўга. У 1816 годзе Рукевіч паступіў у Віленскі ўніверсітэт, дзе вывучаў юрыдычныя навукі, палітычную і маральную тэалогію. Універсітэт ён закончыў у 1820 годзе і атрымаў званне кандыдата права. У час свайго навучання ў Вільні ён належаў да таварыства філаматаў, прымаў таксама актыўны ўдзел у працах філарэтаў і прамяністых. Бліжэйшымі яго сябрамі ў віленскі перыяд былі Адам Міцкевіч, Малеўскі, Петрашкевіч, Ян Сабалеўскі. Пасля заканчэння ўніверсітэта Рукевіч вярнуўся ў Беласток, дзе ў яго разам з сёстрамі быў вялікі дом на Баярскай вуліцы. Рукевіч вырашыў заняцца сельскай гаспадаркай. З гэтай мэтай ён узяў у арэнду казённы маёнтак Завыкі, які знаходзіўся над ракой Нарвай, у чатырох мілях ад Беластока і трох мілях ад Бранска.

У Завыках разам з ім жыла яго сястра Ксаверыя. Часамі туды прыязджала таксама другая сястра Карнелія, якая, аднак, часцей знаходзілася ў свайго дзядзькі, маршала Баржэнскага ў Гродзенскім павеце. Іншы раз да іх з Беластока прыязджала старэйшая сястра Антаніна, якая ўжо ў той час была замужам за прэзідэнтам Беластоцкага Гарадскога суда Крамкоўскім.

Ці займаўся ў гэты перыяд М. Рукевіч грамадска - палітычнай працай? Так, займаўся. Рукевіч уважліва наглядае за палітычным і грамадскім жыццём, падтрымлівае сувязь з віленскімі падпольнымі арганізацыямі філаматаў і філарэтаў, паведамляе ў лістах і справаздачах віленскім сябрам аб сваіх назіраннях над жыццём народа і шляхты. Часта ён жаліцца на вузкі інтэлектуальны гарызонт шляхты, яе эгаізм і абыякавасць да патрэб краіны.

Дзякуючы намаганням Рукевіча, збіраецца, аднак, пэўная колькасць асоб, якія імкнуліся аб'ядна цца пад лозунгам народнай працы. Такія людзі знайшліся ў Беластоку, Бельску - Падляскім, Гродне, Драгічыне, Саколцы, Семятычах і Бранску. Яны імкнуцца аказаць уплыў на працу шляхецкіх сеймікаў і выбраць на пасады вартых людзей. Паміж сабой яны збіраюць грошы на стыпендыю аднаму з студэнтаў Віленскага універсітэта і аб'яўляюць конкурс на працу аб спосабах паляпшэння жыцця сялян.

Віленскія сябры былі вельмі высокай думкі аб дзейнасці Рукевіча. Напрыклад, Адам Міцкевіч у пісьме да Францішка Малеўскага ў лістападзе 1819 г. пісаў:

„Rukiewicza ja bardzo chwalę... Jest patriotą, gorliwy i dosyć zdatny" (Dzieła, t. XIV, str. 54—55, wyd. „Czytelnik").

Ф. Малеўскі-жа ў 1821 г. паведамляў А. Міцкевічу:

„Tylko co z wielkim orszakiem wyprowadziliśmy za miasto mimo deszczu i słoty Michała Rukiewicza. Bawił tu przeszło dwa tygodnie i wiele bardzo mi dopomógł. Z rozmów z nim mianych, z pisania, które zostawił, przekonałem się, że jest wybornym działaczem, że na nim wiele pokładać można". (**Korespondencja Filomatów, wydał J. Czubek, Kraków, 1913, t. III. s. 351).**

(Працяг у наступным нумары)

Геройства лекара

Адзін з выдатных хірургаў свету венгерскі доктар Бург з шпіталя ў Баі (поўднёвая Венгрыя) у часе аперавання хворага сам захварэў на кровазліццё крыві ў мозг. Яму спаралiжавала правую руку. Нягледзячы на цяжкі стан свайго здароўя, каб выратаваць хворага, ён перамагаючы слабасць, левай рукой працягваў аперацыю, пакуль не давёў яе да канца. Гэта каштавала яму жыцця. Пасля добрага заканчэння аперацыі, ён упаў на зямлю нежывы.

Каштоўная ініцыятыва

Шмат меркавалі настаўнікі пачатковай школы ў Зубаве аб тым, як выкарыстаць вольны ад абавязковых урокаў час.

— Нельга-ж так бяздзейна сядзець у вёсцы, — гаварыў кіраўнік школы, Аляксей Карпюк. Абавязкова трэба хоць нечым дапамагчы насельніцтву.

Так, настаўнікі выйшлі з ініцыятывай арганізаваць у Зубаве вячэрнюю школу сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Ініцыятыва настаўнікаў была абмеркавана на сходзе партыйнай арганізацыі. Члены партыі горача падтрымалі яе. Ужо ў наступным навучальным годзе жыхары Зубава распачнуць навуку ў гэтай школе. У першым навучальным годзе ў школе будуць праводзіцца тэарэтычныя лекцыі. У другім — лекцыі па жывёлагадоўлі і ў апошнім — лекцыі па вырошчванню гародніны і пчолаводству.

Лекцыі па сельскай гаспадарцы ў школе будуць праводзіць спецыялісты з ПЗР (Павятовага зажонду рольніцтва) ў Бельску. Апрача гэтага, слухачы будуць вывучаць і агульныя прадметы. Выкладчыкамі гэтых прадметаў будуць настаўнікі з Зубава. Прадугледжваецца таксама выкладанне беларускай мовы.

З пасяджэння Бельскага Аддзела БГ-КТ

Радуюць пастановы апошняга пасяджэння прэзідыума Праўлення Павятовага Аддзела ў Бельску - Падляскім. Сакратар Праўлення — Васіль Кардзюкевіч зачытаў інфармацыю аб выніках дзейнасці Аддзела.

Пачынаючы ад 1958/59 навучальнага года, Аддзел будзе хадатайнічаць аб утварэнні ў Бельску Беларускага педагагічнага ліцэя.

Мясцовая беларуская пачатковая школа атрымае новы будынак. Беларускія пачатковыя школы Бельшчыны нарэшце займаюць роўнаправнае становішча. Поўнасцю ўрэгулявана навучальная сетка гадзін.

Пастанавілі змагацца за тое, каб настаўнікі, валодаючыя літаратурнай беларускай мовай, працавалі ў беларускіх асяроддзях — у беларускіх школах. Неабходны таксама штодзённы кантроль працы кнігарні, у якой гандаль беларускай літаратурай вельмі слабы.

У асенне - зімовы перыяд праектуецца арганізаваць курсы беларускай мовы для дарослых у мястэчку і вёсках павета. У сучасны момант апрацоўваецца вучэбная праграма.

На заканчэнне прэзідыум Праўлення Аддзела звярнуўся з патрабаваннем да павятовых улад, каб на ўсе мерапрыемствы, пасяджэнні ці нарады, якія хаця-б часткова датычылі беларускіх спраў, абавязкова запрашаць іх прадстаўнікоў. Гэта дапаможа бельскаму аддзелу актыўна ўключыцца ў жыццё павета.

С. ЯНОВІЧ

Не хапае нам культуры

Мне часта прыходзіцца ездзіць ПКС-ам. І амаль заўсёды я з'яўляюся сведкам вельмі прыкрых спраў. У аўтобусе пераважна бываюць заняты усе седзячыя месцы. І вось уваходзіць у аўтобус жанчына з дзіцём на руках. Яна змушана ўвесь час стаяць тады, калі побач яе сядзяць маладыя дзяўчаты і юнакі. Ніхто з іх нават і не думае ўступіць месца жанчыне. Такія абураючыя з'явы можна часта бачыць у ПКС.

Нядаўна мне давялося ехаць аўтобусам з Крынак у Беласток. У Тальковшчыне ўвайшлі ў аўтобус дзве жанчыны з маленькімі дзяцьмі на руках. Яны стаялі хістаючыся на ўсе бакі некалькі кіламетраў дарогі, а побач іх сядзелі маладыя дзяўчаты, мо' будучыя маткі, і ні адна не ўступіла жанчынам месца. Толькі тады селі гэтыя жанчыны, калі адзін з пасажыраў уступіўся за іх і папрасіў маладых дзяўчат уступіць ім месца.

Мала яшчэ ў нас культуры, мала! (мх)

На Беласточчыне часта можна сустрэць вось такі малюнак. Сяляне самі рэжуць вялікія калоды і будуюць дамы. І добра, што будуюць. Шкада толькі, што з дрэва.

На здымку: Міхась Пійко і Янка Цярэшка з вёскі Ярылайка (Беластоцкі павет) супольна рэжуць калоды на пабудову дома гр. Пійко. фото — а. а.

Толькі для закаханых

Сардэчныя тайны

Тамара З. з Гайнаўскага:

«Мая справа мае вельмі мала агульнага з сэрцам, аднак з'яўляецца для мяне вельмі важнай. Мне 18 год. У нашай вёсцы ёсць спартыўная пляцоўка і даволі добры спартыўны калектыў. У калектыве гэтым пераважна хлопцы. Праўда, запісалася і некалькі дзяўчат, але яны не прымаюць удзелу ў спартыўным жыцці калектыву. Я, хоць вельмі люблю спорт, аднак не магу паказацца на спартыўнай пляцоўцы. Чаму? Таму, што старыя вясковыя святошы гатовы выгнаць мяне з вёскі за тое, што я адважылася выйсці ў спартыўным касцюме разам з хлопцамі на спортпляцоўку. У вёсцы смяяліся з мяне — пляткавалі колькі хацелі.

Мой хлопец, Вася, які вельмі, вельмі любіць спорт пастаянна гаворыць мне, каб я на зверталa ўвагі на плёткі і прыняла ўдзел у спартыўным жыцці. Дарагое Сэрцайка, я люблю спорт, хачу жыць інакш, не магу слухаць таго, што гавораць забабонныя святошы. Ці-ж, выступаючы ў спартыўным касцюме, я прыношу сорам вёсцы?»

Наш адказ: Дарагая Тамара! Справа, аб якой пішаш, не з'яўляецца нічым новым. Забабонаў, адсталасці у нашых вёсках яшчэ не бракуе. Людзі вякамі былі прызвычаены да таго, што жанчына створана толькі для гаршчкоў, цяжкай працы на гаспадарцы, што павінна насіць доўгія спадніцы і гэтак далей... Не звяртай увагі, Тамара, на тое, што гавораць у тваёй вёсцы адсталыя людзі, займайся спортам і заклікай да гэтага іншых дзяўчат. Па твайму прыкладу, напэўна, пойдуць іншыя. Жадаю самых лепшых поспехаў.

СЭРЦАЙКА

Гайнаўская «радыёстанцыя»

Апрача гайнаўскага радыёвузла ёсць у павеце чатыры вясковых радыёвузлоў. Пры кожным з іх існуюць грамадскія рэдакцыйныя камітэты, якім часта дасылаецца важнейшыя радыёперадачы апрацоўваныя павятовым грамадскім рэдакцыйным камітэтам. Аднак гэта ёсць нязручна і якасць чытання такіх радыёперадач бывае ўсякая...

У сувязі з гэтым, нядаўна ўзнікла думка, каб важнейшыя радыёперадачы сістэматычна трансляваць праз гайнаўскі павятовы радыёвузел на ўсе вясковыя радыёвузлы па тэлефонных лініях. У мястэчку створыцца радыё - студыя, падбярэцца адпаведных дыктараў. Будзе апрацаваны спецыяльны музычны сігнал. З моманту абсталявання ў радыёстудыі адаптара будуць праводзіцца канцэрты па заяўках радыёслухачоў Гайнаўшчыны.

Гэтая своеасаблівая «радыёстанцыя» атрымае сваю назву.

У сучасны момант распаўсюджваецца структуру і план перадач. Першая радыёперадача адбудзецца ўжо ў гэтым месяцы.

Раз у тыдзень будуць адбывацца гістарычна - літаратурныя радыёперадачы Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства. Зноў раз у два тыдні мясцовы Павятовы Аддзел Беларускага таварыства будзе апрацоўваць радыё - агляды друкаваных у «Ніве» матэрыялаў аб Гайнаўшчыне.

Добра было-б, калі-б час-ад-часу павятовы грамадскі рэдакцыйны камітэт некаторыя вясковыя матэрыялы сваіх перадач апрацоўваў таксама і на беларускай мове. (ся)

„Точкі„ будуць граць

Жыхары вёсак аколіцы Заблудава пытаюць, чаму ў некаторых вёсках перасталі «граць точкі»? Паведамляем, што цяпер адбываецца рамонт перасыльных ліній радыёвузла. Таму вёскі на пэўны час будуць адключаны для рамонтнага прагляду.

Рамонт будзе закончаны на пачатку месяца жніўня г. г. (ся)

Прымаюцца запісы ў Падляскі народны універсітэт

Ваяводскае праўленне Таварыства па распаўсюджванню навуковых ведаў у Беластоку арганізуе Падляскі народны універсітэт у Супраслі ля Беластока.

Ужо прымаюцца запісы на 1958/59 навучальны год.

Кандыдаты, паступаючыя ва універсітэт, павінны мець закончаных 18—25 год жыцця. Прымаецца моладзь, якая застаецца на вёсцы, але якая хоча пашырыць свае веды ў галіне сельскай гаспадаркі, біялогіі, грамадскіх навук, гісторыі, літаратуры і мастацтва. Навука працягваецца па 5 месяцаў у двух чарговых перыядах.

Першы з іх будзе працягвацца ад 10 верасня 1958 г. да 10 лютага 1959 г. і ад 15 лютага 1959 г. да 15 ліпеня 1959 г. Слухачы могуць карыстацца інтэрнатам і абавязаны аплаціць часткова харчаванне ў колькасці 100 зл. у месяц. Да прашэння аб прыняцці трэба далучыць:

Пасведчанне аб закончэнні пачатковай школы, біяграфію рэкамендацыю маладзёжнай, або грамадскай арганізацыі, 2 здымкі.

Прашэнні прысылаць да 15 ліпеня 1958 г. па адрасу:

Podlaski Uniwersytet Ludowy. Supraśl k/Białegostoku, Pałac Chodkiewiczów.

Наш юрыст раіць

Адказы на пытанні чытачоў

У 1925 годзе бацька мой купіў 3 гектары зямлі. Была падпісана ўмова паміж бацькам і прадаўцом, якая ў часе вайны загінула. Цяпер сыны прадаўца хочуць адабраць у нас зямлю, тлумачачы гэтым, што дакумент гэты калі і быў дык быў няважны, бо не быў састаўлены перад нотарыусам. Ці можа ён адабраць у нас зямлю?

Умова продажу зямлі, заключаная ў прыватнай форме, з'яўляецца няважнай. Да набыцця ўласнасці патрэбны натарыяльны акт.

Аднак, паколькі ваш бацька, а пасля і вы, карысталіся зямлёй больш 10 гадоў, вы набылі права на зямлю праз даўнасць. Назат у тым выпадку, калі яшчэ не прайшоў тэрмін даўнасці, суды з рэгулы не адбіраюць зямлі ад уладальнікаў, якія фармальна яе купілі. Суды апіраюцца пры гэтым на артыкуле 3 (пшэпісув огульных права цывільнэго) і прызнаюць, што той, хто хаця-б і не фармальнай і няважнай умовай прадаў зямлю і атрымаў грошы злоўжывае сваім правам уласнасці, якое ён фармальна захаваў калі хоча адабраць ад набыўцы зямлю.

Калі дакумент загінуў, правы, якія з гэтым дакументам звязаліся, могуць быць устаноўлены сведкамі.

Спартсмены з Аўгустова

Спартыўная арганізацыя ў Аўгустове, Бельскага павета, налічвае каля 30 хлопцаў. Кіраўніком арганізацыі з'яўляецца Янка Навіцкі. Хлопцы з Аўгустова ўвесь час займаюцца спортам. Узімку — шахматы, настольны тэніс і лыжы. Цяпер, летам, яны гуляюць у футбол, валейбол, займаюцца лёгкаатлетыкай і падрыхтоўваюцца да сезонных спаборніцтваў з іншымі спартыўнымі арганізацыямі. Жадаем поспехаў.

Цэны

на рынку ў Беластоку на дзень 14.VI.1958 г.

жыта 100 кг	— 280 зл.
ячмень 100 кг.	— 350 зл.
авёс 100 кг	— 320 зл.
пшаніца 100 кг	— 400 зл.
яйка па	1,55 зл. за штуку
бульба 100 к	— 130 зл.
масла 1 кг	— 49 зл.
смятана 1 л	— 16 зл.
малако 1 л	— 2,50 зл.
курка ад 1,5 да 2,0 кг	50 зл.
свініна 1 кг	— 27 зл.
цяляціна 1 кг	— 26 зл.
сена 100 кг	— 120 зл.

Гал. рэдактар Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA"

Organ Białoruskiego Tow. Społ.-Kult.

Adres redakcji Białystok ul. Wesołowskiego nr 1 tel 25-89

Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW «Prasa»

Redaguje Kolegium.

Warunki prenumeraty:
Miesiecznie — 2.40 zł
Kwartalnie — 7.20 zł
Półrocznie — 14.40 zł
Rocznie — 28.80 zł

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch"

Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju.

Cena prenumeraty zagranicą: kwartalnie 10.15 zł, półrocznie 20.30 zł i rocznie 40.60 zł.

Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

BZG Nakł. 5.500 E-1

Усякая ўсячына

«Сусветныя» рэкорды

Цяпер я і дабіўся сусветнага рэкорда — заявіў Стрыклер з Глюкастэр (Англія), калі яго везлі ў шпіталь. Яго рэкорд заключаўся ў тым, што ён 133 гадзіны г. зн. звыш пяці сутак без перарыву іграў на фартэпіяно. Каб не заснуць, ён выпіваў вялікую колькасць моцнага чаю і выкурыў звыш ста цыгар і ў выніку гэтага атруціўся тэінам нікатынам.

Вёска аднафамільцаў

У Кроацыі знаходзіцца вёска Салопэк, у якой пражывае каля 150 сем'яў. Перад вайной усе жыхары гэтай вёскі насілі фамілію Салопэк. Толькі пасля вайны пасяліліся там чатыры сям'і з іншымі прозвішчамі. Салопкі называюць сябе не паводле імя і прозвішча, якія з'яўляюцца аднолькавымі для многіх жыхароў, але паводле мянушкі, якую атрымоўвае кожны ўжо падчас хрэсбін.

Выратаваўся з-пад цягніка

У Лондане пяцігадовы хлопчык папаў пад цягнік. Калі машыніст затрымаў цягнік і пабег на месца выпадку, ён знайшоў хлопчыка паміж рэйкаў без ніякіх пашкоджанняў. Цягнік прайшоў над ім, калі ён упаў паміж рэйкаў. Затое машыніст расхварэўся з перапалоху і быў адпраўлены ў шпіталь.

Сорак мінут без дыхання

Нованароджанае дзіця ў Лянсэце (Англія), не мела прыкмет жыцця. Толькі пасля ўколаў і іншых лекарскіх працэдур дзіця за 40 мінут ад нараджэння пачало дыхаць і аджыло.

Англійскі кансерватызм

484 гады таму назад англійскі кароль Генрых VI загадаў збудаваць і ўтрымоўваць на кошт горада паром у мясцовасці Удбрыдж для пераправы праз рэчку. І хаця там даўно ўжо збудаваны мост і амаль ніхто не карыстаецца паромам, ён утрымоўваецца далей. Аблічана, што пераправа аднаго чалавека гэтым паромам абходзіцца каля 10 долараў. А чаму-б не ліквідаваць гэтае каштоўнае і непатрэбнае прадпрыемства? Справа аднак у тым, што на гэта патрэбны або загад караля, або ўхвала парламента.

Пасада сыну

Я атрымаў ліст ад свайго сябра.

«Даражэнькі дзядзька! Ты пішаш, што ў твайго сына пушок пад носам ужо сыплецца і хочаш уладзіць мальца на якую - небудзь працу, таму спяшаю парадзіць. Назначай сынка ў мануфактурную краму.

Калі нават сын у цябе неразумны — думае сумленна працаваць, то ўсёроўна застанецца яму мануфактуры на касцюм ды і табе на пару нагавіць пападзе. Вядома, у мануфактурную краму без плячэй на працу не дастанешся.

З кароткімі сувязямі, як зайчы хвост на такую пасаду не ўслізнешся таму нядрэнна будзе прыладзіць сынка буфетчыкам. На гэтых пасадах большасць жанчын круцяцца, але мужчына там таксама можа пасвіцца, як казёл у агародзе.

Мужчыны ў буфеце вельмі хутка распіваюцца і калі сынок слабы ў глотцы, тады назнач яго ў кандытарскую фабрыку. Як-ні-як, а заўсёды прынясе кусок масла, торбачку цукру, поўкілаграма какао і ўсякае іншае з чаго цукеркі вырабляюцца.

Калі твайму сыну ад салодкага з душы верне як чорту ад ладана, тады аддай дзіцё ў мясную краму. Праца там не цяжкая, а дома заўсёды кусочак мяса будзе ў каструлі.

Выбачай даражэнькі, зусім забыў, што ты вегетарыянец і на мяса глядзіш як кот на гарчыцу. У такім выпадку аддай сына ў пункт скупу ўтыльсыравіны. Там заўсёды ёсць дэфіцытныя тавары для абмену, эмаліраванага пасуду пад дастаткам, людзі ўтыль здаюць, але не кожны тавар бярэ і таму ёсць вялікія магчымасці.

А яшчэ лепш будзе, калі прыладзіш сына на кулінарныя курсы. Кухарам стане і на ўсё жыццё ежай забяспечыць, а запрацаваныя грошы можа складаць у ашчаднай касе.

Толькі, барані Божа, не дазваляй сыну заняць кіруючую пасаду — месца гэта не трывалае і бездаходнае»...

Тут я адлажыў ліст і задумаўся. Кожны ў нас, калі на пасадзе, цягне што даецца, а калі-б на кааператыўную і дзяржаўную ўласнасць людзі глядзелі, як на ўласную гаспадарку, тады зусім іншым жыццё было-б.

А так атрымоўваецца, што мы самі сябе абкрадаем, а да ўлад прэтэнзію маем.

Дзядзька Ляволь.

Вялікая моц

Ну і моцная-ж у цёшчы самагонка, нават трактар перакінула.

Шчаслівы бацька

— Куды так спяшаеш?

— Я даведаўся, што стаў бацькам.

— Віншую! А як адчувае сябе твая жонка?

— Да гэтага часу вельмі добра. Дзякаваць Богу, яшчэ не даведалася, што я — бацька.

аб

Карысная кніжка

Малады муж звяртаецца да сваёй жонкі:

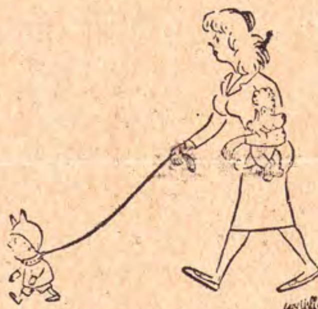
— Таму, што ад сёння ты пачынаеш сама варыць, прынёс табе ў падарунак вельмі карысную кніжку.

— Мо' новы падручнік? — пытае жонка.

— Не, параднік доктара: «Першая дапамога ў нечаканых выпадках».

аб.

Сучасныя мамы...

і... дзеці

Малы Федзя пытаецца ў свае цёткі:

— Чаму ў вас няма малых дзяцей

— Бусел яшчэ нам не прынёс, — адказала яна.

— О, як вы будзеце чакаць бусла, то нічога з гэтага не будзе!

аб.

Хуткі замуж

— Што гэта вы Надзя так хутка ў другі раз замуж выйшлі?

— Надакучыла! Не было з кім сварыцца. Дык што-ж гэта за жыццё.

Вучань і настаўнік

— Калі ў цябе ёсць 5 зл. і калі ты аддасі сястрычцы 2 зл., колькі гады ў цябе застанецца? — пытае настаўнік вучня.

— Пяць, — рашуча адказвае той

— Падумай што ты гаворыш, калі аддасі 2 зл. сястронцы, колькі застанецца?

— Дык я і кажу, што застанецца пяць, таму, што я сястрычцы ніколі не дам 2 зл.

Філасофская крама „Мудрачарпаліца"

(Купляем і прадаем бясплатна)

* * *

Бачыць аднойчы мудрэц, што ля крыніцы плёхаюцца качкі. Калі ён падбег, каб злавіць іх, качкі ўзняліся і паляцелі. Мудрэц сеў ля крыніцы і макаючы хлеб у ваду, пачаў есці.

Нехта сказаў яму:

—Прыемнага апетыта, мудрэц! Што ты ясі?

— Суп з качкі, — адказаў мудрэц.

* * *

Аднойчы сусед папрасіў у мудраца асла

— Няма ў мяне, — адказаў мудрэц.

Тады сусед заўважыў:

— Браток, ты кажаш, што ў цябе няма асла, вунь, чуеш, асёл раве.

Мудрэц пакачаў галавою і сказаў:

— Госпадзі Божа мой, дзіўны ты чалавек; ты аслу верыш, а мне, дажыўшаму да сівой барады, не верыш.

ЗЯЗЮЛЯ ВЕРЦІХВОСТКА

Нячыстая зязюлю ў скалы занясла,
І трэба-ж гэтаму здарыцца:
Яна сустрэла там арла,
Адразу ўспела закахацца
І, каб арлу таксама спадабацца,
Усе чары ў ход пусціла і нават песню завяла
Арол быў добрым, працавітым,
Любіў сям'ю і жонку паважаў,
Але з тых пор ён стаў сярдзіты,
Сядзеў, падоўгу думаў і маўчаў
Арліха стала заўважаць,
Што гут ні то... Давай арла пытаць:
— Што з табою? Не магу глядзець
На гора і смутак ў доме. Дзеці...
— Прэч! Арол пагневаны крычаў
Біў жонку і з дому ўсіх ганяў
Амаль штодзень такое ён тварыў...
Нават усю пасуду перабіў.
Аднойчы ў сям'і арла не стала
Ён паляцеў да той... што кукавала.

* * *

Зязюль такіх мы многа знаем
Ну і арлоў пакуль што маем.

ЯЗЭП ХАДАКОЎСКІ

Пастка

Каму-ж гэта ў летні, спякотны дзень не прыемна папіць з вясковага калодзежа чыстай сцюдзёнай вадзічкі? Вялікую моц мае такая вада. Яна, быццам чарадзейка, стомленаму падарожніку ўлівае новыя сілы.

Нельга гэтага сказаць аб вадзе, у якой плаваюць усялякія патопленыя жывёліны.
Такая вада не толькі не прыносіць нікому ніякай карысці, але наадварот, яна з'яўляецца крыніцай ўсялякіх хвароб і зараз.

Іменна такая вада ў калодзежы Сцяпана Вялічкі ў Пасынках, Бельскага павета. Даўней і ў ім была чыстая вада. Аднак час робіць сваё. Зруб перагніў, утвараючы вялікія небяспечныя дзіркі, і калодзеж цяпер стаў сапраўднай пасткай. Ён толькі і чакае, каб уцягнуць некага ў сваё смярдзючае, здрадніцкае горла. Часта ўдаецца яму схапіць нейкага неасцярожнага ката, парася, а то і дзіця.

Аднойчы дзеці гулялі каля калодзежа (тут іх улюблёнае месца гульняў). Адзін другога штурхнуў і Коля Крыштапюк паляцеў у смярдзючы калодзеж. Добра, што ў той час вуліцай праходзіла Дар'я Вясялоўская, яна і выратавала хлопца. Калі ўсхваляваныя гэтым выпадкам сяляне дамагаліся, каб Сцяпан Вялічка наладзіў калодзеж або засыпаў яго, дык ён лаканічна адказаў:

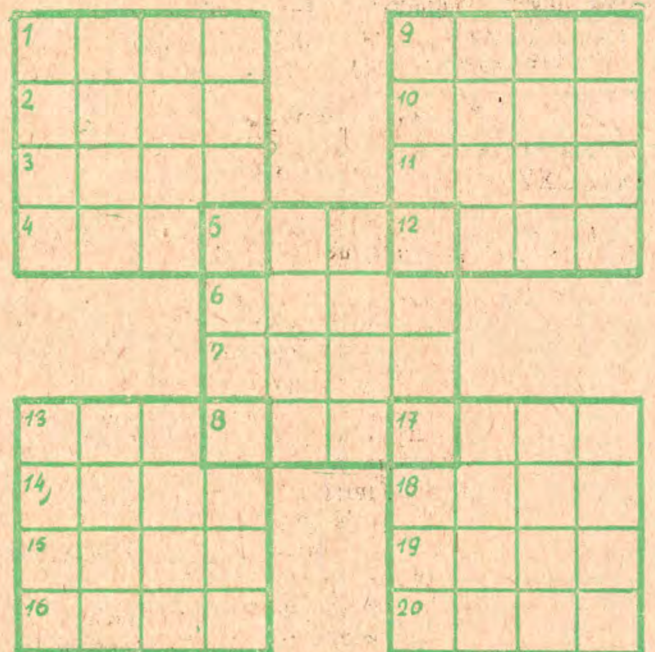
— Няхай топяцца, у мяне дзяцей няма.

Некалькі раз і сакратар прэзідыума ГРН прыпамінаў Вялічцы аб яго калодзежы, аднак ён нікога не слухаецца. Некаторыя кажуць, што Вялічка нават і міліцыянераў з Бельска не паслухаўся-б. Усё-ж-такі раім міліцыянерам паспрабаваць ліквідаваць гэтую пастку і пераслаць адпаведную пісульку ў прысудную калегію.

На падставе карэспандэнцыі апрацаваў

ШУЛЯК

АДГАДАНКА

У пададзеныя квадраты ўпісаць словы з чатырох літар, наступнага значэння:

1. Чалавек народа, пражываючага ў Сібіры. 2 Можа быць арганізацыйнае і ад воза 3. Першая частка назвы сталіцы адной з краін, якая знаходзіцца ў Азіі, або даўней польскі коннік. 4. Прозвішча вядомага беларускага паэта 5 Прыток Волгі 6 Бог кахання 7 Вялікае вадаёмішча 8. Гатунак добрай гарэлкі 9. Часта не здзяйсняецца 10. Газ, якога найбольш у паветры 11 Бывае на целе, шаптухі выпальваюць 12 Да XX ст. непадзельная частка. 13. Невялікі спартыўны караблік 14. Метал ужываны да гарбавання скуры і ў стопах як: неіржавеючая сталь і г. д 15 Першы склад назвы вядомай лікавай гульні ў Польшчы. 16 Загаловак апавядання Янкі Маўра. 17. Хатняя рагатая жывёла 19. Калючае пустазелле, якое заўсёды знішчаем 19. Можа быць акупіравана, нейтральная, пагранічная. 20. Атака па-польску.

Развязкі дасылаць на адрас рэдакцыі да 15 ліпеня г. г.